

TRACTATUS SECUNDUS DE BAPTISMO ET CONFIRMATIONE

CAPUT I.

De Baptismo.

95. *Quomodo distinguitur Baptismus.* — 96. *De Baptismo flaminis.* — 97. *De Baptismo sanguinis.* — 98. *An, ut martyrium remittat culpam, requiratur in peccatore contritio vel caritas.* — 99. *Quando martyrium gratiam conferat.* — 100. *An sint martyres qui moriuntur in obsequio peste infectorum.* — 101. *An liceat se offerre ad martyrium. Vel se prodere catholicum per abstinentiam a carnibus.*

Baptismus,
quid.

95. — « Non agitur hic de Baptismo sanguinis, id est martyrio; nec de flaminis seu spiritu, id est contritione cum voto Baptismi vel desiderio: quia non sunt sacramenta; — sed de Baptismo fluminis, qui definitur: *Ablutio corporis exterior, facta sub praescripta forma verborum.* »

Quotuplex.

Baptismus
fluminis,
ante Passio-
nem insti-
tutus.

Baptismus igitur ex voce graeca quae significat ablutionem sive immersionem in aquam, distinguitur in Baptismum *fluminis, flaminis et sanguinis.* — Infra dicemus de Baptismo *fluminis*; qui valde probabiliter cum S. Thoma¹, Salmant.², Magistro Sententiarum, Soto, Vasquez, etc., fuit institutus ante Passionem Christi Domini, tempore quo Christus baptizatus est a Joanne.

Baptismus
flaminis.

96. — Baptismus autem *flaminis* est perfecta conversio ad Deum per contritionem vel amorem Dei super omnia cum voto explicito vel implicito veri Baptismi fluminis: cuius vicem supplet, juxta Tri-

¹ 8 P., qu. 66, art. 2. — ² Tr. 2, cap. 1, num. 24 et seqq. — ³ Magister Sent., lib. 4, dist. 3, de Institut. Baptismi. — ⁴ Sotus, in 4, dist. 3, qu. unic., art. 2, concl. 1. — ⁵ Vasq., disp. 140, cap. 3, n. 15; et cap. 6, n. 35. — ⁶ De Baptism., qu. 2, art. 1, n. 2. — ⁷ Tr. 2, cap. 1, num. 2. — ⁸ Suar., disp. 22, sect. 1, num. 6. v. *Tandem.* — ⁹ Vasq.,

¹⁰ 8 P., qu. 66, art. 2. — ¹¹ Valent., in 3 P., disp. 4, qu. 3, punct. 4. — ¹² Lib. 6, part. 1, num. 244. — ¹³ Sess. 6, de Justific., cap. 4. — ¹⁴ De Bapt., cap. 2, qu. 6. — ¹⁵ 2^a 2°, qu. 124, art. 5. — ¹⁶ De Bapt., qu. 2, art. 1, n. 2. — ¹⁷ Lib. 6, part. 1, n. 232. — ¹⁸ Aversa, de Bapt., qu. 70, sect. 6, v. *Secondo.* — ¹⁹ Gobat, tr. 2, n. 608 et seqq.

dentinum ^{a)}, quoad culpae remissionem, non autem quoad characterem imprimendum, nec quoad tollendum omnem reatum poenae. Dicitur *flaminis*, quia fit per impulsum Spiritus Sancti, qui flamen nuncupatur. — Ita Viva³, Salmant.⁴ cum Suarez, Vasquez, Valentia; Croix⁵ et alii.

De fide autem est per baptismum flaminis homines etiam salvari: ex cap. *Apostolicam, de presb. non bapt.*; et Tridentino⁶, ubi dicitur neminem salvari posse sine lavacro regenerationis aut ejus voto. — Vide Petrocoreensem⁷.

97. — Baptismus vero *sanguinis* est sanguinis effusio, seu mors tolerata pro fide aut pro alia virtute christiana; ut docet S. Thomas⁸, Viva⁹; Croix¹⁰ cum Aversa, Gobat, etc. — Hic autem baptismus aequiparatur vero Baptismo; quia quasi ex opere operato ad instar Baptismi remittit culpam et poenam. Dicitur *quasi*; quia martyrium non ita stricte operatur sicut sacramenta, sed ex quodam privi-

Baptismus
sanguinis.

sacramentum [Poenitentiae] actu suscipiatur; ipsam nihilominus reconciliationem ipsi contritioni, sine sacramenti voto quod in illa includitur, non esse adscribendam ».

legio, ratione imitationis Passionis Christi; ut dicunt Bellarminus, Suarez, Sotus, Cajetanus^{a)}, etc., apud Croix¹; et fuse Petrocensis².

Ideo martyrium prodest etiam infantibus, dum Ecclesia Sanctos Innocentes prout veros martyres colit. Hinc bene docet Suarez cum aliis, apud Croix³, oppositum esse saltem temerarium. — In adultis autem requiritur acceptatio martyrii, saltem habitualiter, ex motivo supernaturali; ut Coninck, Cajetanus, Suarez, Bonacina et Croix⁴; contra Viva⁵, qui nullam requirit acceptationem.

Patet autem martyrium non esse sacramentum; quia martyrium non est actio instituta a Christo. Et ideo nec etiam fuit sacramentum baptismus Joannis, qui non sanctificabat hominem, sed tantum praeparabat ad Christi adventum. — Viva⁶.

98. - Quaeritur tamen hic 1°. *An, ut martyrium remittat culpam et poenam, requiratur in peccatore contritio, vel dilectio Dei super omnia; an sufficiat attritio?*

Certum est ad remissionem culpe aliquam poenitentiam requiri: ex Tridentino⁷.

Ad quaesitum autem respondent Wigandt⁸, Concina⁹, Viva¹⁰, cum Bellarmino, Cajetano^{a)}, Palao, Lessio, etc., apud Croix¹¹, attritionem satis esse ad martyrium, sicut satis est ad Baptismum. Hoc enim privilegium, dicunt, martyrium obti-

Non est sacramen- tum.

Ad remis- sionem cul- pae requiri- tur poenitentia.

In marty- rio, juxta alios, sacra- est attritio.

Bellar., de Bapt., cap. 6, propos. 1. - *Suar.*, disp. 29, sect. 1, v. *Dicendum* 2. - *Sotus*, in 4, dist. 3, qu. unic. art. 11, concl. 4. - ¹ *Lib.* 6, part. 1, n. 288. - ² *De Bapt.*, cap. 2, qu. 3. - *Suar.*, loc. cit., n. 5, v. *Denique*. - ³ *Loc.* cit., n. 287. - *Coninck*, qu. 66, n. 136. - *Cajetan.*, in 2° 2^{ae}, qu. 124, art. 2, v. f. - *Suar.*, disp. 29, sect. 2, n. 3. (Non citatur a Croix pro hoc asserto). - *Bonac.*, disp. 2, de Bapt., qu. 1, punct. 1, n. 6. - ⁴ *Loc.* cit., n. 231. - ⁵ *De Bapt.*, qu. 2, art. 1, n. 5. - ⁶ *Loc.* cit., n. 3. - ⁷ *Sess.* 14, de Poenit., cap. 1. - ⁸ *Tr.* 11, exam. 5, num. 73. - ⁹ *De Bapt.*, cap. 8, num. 10 et 12. - ¹⁰ *Loc.* cit., num. 4. -

97. - a) Cajetanus, in 3^{am} P., qu. 87, art. 1, in resp. ad 2, manifeate declarat martyrium operari peccatorum remissionem ex opere operato; scribit enim: « Si quis ivisset dormitum cum proposito dicendi mane mendacium officiosum, et interim dormiens occideretur pro Christo, crediderim ego ex divina largitate etiam illius peccati plenissimam remissionem per martyrium consequi ». Vide tamen notam a ad n. seq. — At ipse S. Thomas, qu. 66, art. 11 et 12 (quos Cajetanus

nere ex privilegio, ut diximus, ob imitationem Passionis Christi.

Probabilius tamen est quod requiratur contritio vel dilectio Dei supra omnia; ut docent S. Bonaventura, Scotus, Canus, Laymann, etc., apud Croix, et Petrocensis¹²: ex S. Thoma¹³, ubi dicit: *Effusio sanguinis non habet rationem Baptismi, si sit sine caritate*. Et probatur ex Apostolo I. Cor. xiii, 3: *Si tradidero corpus meum ita ut ardeam, caritatem autem non habuero, nihil mihi prodest*. Neque martyrium subire importat semper caritatem perfectam habere; nam posset quis velle potius mori quam peccatum novum committere, propter metum inferni. — Caeterum, ipsi adversarii advertunt, necessarium semper esse ut peccator ante martyrium conetur ad contritionem vel confessionem, ne periculo damnationis exponatur.

99. - Quaeritur 2°. *Quandonam martyrium gratiam conferat, an in instanti mortis, aut vulneris lethalis?*

Probabile est cum Suarez, Bonacina, Dicastillo, etc., cum Viva¹⁴, conferre gratiam quando martyr accipit lethale vulnus aut cruciatum, licet postea miraculose non moriatur. Et ita vere martyr fuit B. Joannes in dolium ferventis olei immensus; et Regina martyrum, B. Virgo Maria, stans juxta crucem Jesu. — Ratio, quia tunc jam in causa mors accipitur.

Probabi-
lius requi-
ratur con-
tritio.

Bellar., de Bapt., cap. 6, v. *Probabilitor*. - *Palaus*, tr. 19, punct. 14, § 2. - *Less.*, lib. 3, cap. 1, dub. 4, num. 45. - ¹¹ *Lib.* 6, part. 1; n. 288 et 289. - *S. Bonav.*, in 4, dist. 4, part. 2, art. 1, qu. 2. - *Scot.*, in 4, dist. 14, qu. 1, num. 17 et 18. - *Melch. Canus*, Select. de Poenit., part. 3, v. *Resp. specialitatem martyrio*. - *Laym.*, lib. 3, sect. 3, de Fortitud., n. 6. - *Croix*, lib. 6, part. 1, n. 238. - ¹² *De Bapt.*, cap. 2, qu. 8. - ¹³ *P.*, qu. 66, art. 12, ad 2. - *Suar.*, disp. 29, sect. 3, v. 3, v. *In tertia parte*. - *Bonac.*, de Bapt., qu. 1, punct. 3, n. 1. - *Dicast.*, tr. 2, de Bapt., disp. 3, dub. 2, n. 39. - ¹⁴ *De Bapt.*, qu. 2, art. 1, n. 6.

nullo commentario illustravit), loquitur de imitatione Passionis Christi.

98. - a) Cajetanus potius videtur tenere contraria sententiam, quam S. Alphonsus probabilior existimat: « Posset... quis (ita Cajetanus in 2^{am} 2^{ae}, qu. 124, art. 2, i. f.) in peccato mortali existens ex improviso dormiens occidi, quia christianus; tunc enim, quia martyrio adulti ratio generis moralium actuum scilicet voluntarium deest, martyrium non est proprie loquendo; et ideo, regulariter

Morientes
in obsequio
peste infe-
ctorum
martyris.

Quaere-
re martyrium
temere, illi-
cium.

100. - Not. I^o. De illis qui in obsequio pestiferorum ex caritate moriuntur, dicit Martyrologium Romanum¹: *Quos velut martyres religiosa... fides venerari consuevit*. Et veros martyres esse tenent duodecim academiae, tredecim cardinales, et plusquam trecenti auctores, contra Hurtadum et alios. — Vide Croix².

101. - Not. II°. Illicitum est, sine divino instinctu vel sine periculo scandali, temere se ingerere in martyrium; ut communiter docent S. Thomas, Navarrus, Sanchez,

Dicastillus, etc., cum Croix³. Tum quia haec esset quaedam tentatio Dei; tum quia homo non est dominus vitae sua. Vide dicta Lib. III, n. 32.

Hinc dicit Laymann⁴, et Gobat apud Croix⁵, quod peccaret qui die veneris, a carnibus abstinentia, manifestaret se catholicum cum periculo vitae. Quia eo casu cessat praecipuum ecclesiasticum abstinentia a carnibus, et urget praecipuum naturale, quod est potius, servandi propriam vitam.

DUBIUM I.

Quae sit Materia Baptismi.

102. *Quae sit materia remota Baptismi*. (Vide Resolutiones apud Busenbaum). — 103. 1°. *Quae sit materia certe valida*. 2°. *Quae certe invalida*. 3°. *Quae dubia*. An in necessitate liceat ibi uti opinione etiam tenuiter probabili. — 104. Dub. 1°. *An sit materia apta aqua per artem chimicam educta*. — Dub. 2°. *An saliva, sudor aut lacrymae*. — Dub. 3°. *An aqua fluens ex vite*. — Dub. 4°. *An nix non soluta*. — 105. *Quae sit materia proxima Baptismi*. (Vide Resolutiones apud Busenbaum). — 106. Qu. 1°. *An valeat Baptismus, si quis projiciat puerum in flumen. Quid, si baptizet cum aqua defluente ex tecto*. An liceat in necessitate projicere puerum in flumen ut baptizetur. An autem cum aqua nociva baptizare. — 107. Qu. 2°. *In infans in necessitate possit baptizari in utero matris*. Quid, si baptizetur puer tantum in capite egresso ex utero. — Qu. 3°. *An valeat Baptismus, si aqua attingat tantum vestes aut capillos*. — Qu. 4°. *An valeat Baptismus collatus in scapulis vel pectore*. — Qu. 5°. *An requiratur tripla ablutio*. — Qu. 6°. *An sufficiat ad Baptismum una vel altera aquae gutta*.

Materia
remota lici-
ta et valida.

102. - « Resp. I^o. Materia remota licta est aqua consecrata, si haberi potest. — « *Valida* est omnis et sola aqua elementaris, quae morali hominum aestimatione sit naturalis et usualis: qualis est putei, maris, paludis, pluviae, etc., item resoluta ex nive, grandine, glacie; licet accidentaliter quoad colore, saporem et odorem alterata sit, ut aqua sulphurea, lixivium, juscum ita tenuiter carne decoctum, aut aqua alteri corpori ita modice admixta, ut usum communem et aestimationem aquae retineat.

« Ratio responsionis est ex Joan. iii: « *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, etc.* —

« Quam S. Thomas confirmat triplici con-
gruentia: 1°. Est maxima commoditas
aqua. 2°. Ejus facillimus usus. 3°. Apti-
tudo ad significandum effectum, qui est
emundatio a peccato.

« Unde resolves:

« 1°. *Inepta materia Baptismi* est sal-
va, lotium, lacrymae, sudor, cerevisia.
« Item, aqua sic permixta, ut non amplius
sit apta ablutioni, nec vocetur aqua, v.
« gr. lutum, brodum, vinum lymphatum.
« Item, aquae artificiales ex rosis, herbis
et succisque expressae. Denique nix, gran-
do, glacies non resoluta. — Ratio, quia
morali hominum aestimatione non cen-

Materia
inepta.

¹ Die 28 Februar. — *Thom. Hurtad.*, Resolut. de vero Martyrio fidei, tr. 3, init.; et resol. 21, § 2. - ² *Lib.* 6, part. 1, n. 236. — *S. Thom.*, 2° 2^{ae}, qu. 124, art. 1, ad 3. - *Navar.*, Man., cap. 11, num. 40. - *Sanch.*, Decal., lib. 2, cap. 34, n. 15. - *Dicast.*, tr. 2, de Bapt., disp. 3, pub. 3, n. 57. - ³ *Loc.* cit., n. 241. - ⁴ *Lib.* 8, tr. 8, part. 3, cap. 1, n. 6. — *Gobat*, tr. 2, num. 690. - ⁵ *Lib.* 6, part. 1, num. 241. — *S. Thom.*, 3° P., qu. 66, art. 3 (ita fere).

loquendo, ille sic occisus non esset salvus... ex priori negligencia, quia ivit dormitum sine contritione. Si hoc namque fecisset, martyrium

effectum suum habere in dormiente contrito non minus est credendum quam in innocen-
tibus ».

Materia dubia.

« sentur aqua naturalis et usualis. — Laymann¹, Bonacina².

« 2º. Quia de quibusdam tum ex dictis tum aliis dubium est, v. gr. de jusculo et cerevisia valde tenui, lixivio (et secundum Granado³), aqua rosacea); hinc in necessitate licet illis uti, etsi postea Baptismus sub conditione sit repetendus.

— Vide Escobar, Laymann³, Bonacina⁴.

« 3º. Uti aqua impura, vel non consecrata, cum alia haberi potest, est grave peccatum, ob sacramenti irreverentiam. — Bonacina⁵, Diana⁶ et alii quinque. — Licet Granado⁷ et Quintanadvenas putent non esse mortale uti non bene dicta».

Generice loquendo, omissio aquae benedictae est mortale; ut dicunt [Contin.] Tournely⁸; Roncaglia⁹ cum Gabriele¹⁰ et Diana; ac Salmant.¹¹ cum Coninck, Bonacina et Palao, ex Clement. unica de bapt.¹²: contra aliquos. — In Baptismo autem privato, dicit Croix¹³ cum Pasqualigo¹⁴, Gobat et Quintanadvenas, non re-

¹ Lib. 5, tr. 2, cap. 3, num. 1. — ² Disp. 2, de Bapt., qu. 2, punct. 3. — Escobar, tr. 7, exam. 2, cap. 4, num. 39. — ³ Loc. cit. v. Morent tamen. — ⁴ Loc. cit., n. 9 et 10. — ⁵ Quintanad., tr. 1, singul. 22, n. 2. — ⁶ De Bapt., cap. 3, art. 1, i. f. — ⁷ Tr. 17, de Bapt. et Confirm., cap. 2, qu. 2. — ⁸ Diana, part. 9, tr. 6, resol. 33 (cfr. Coord. tom. 1,

quiri aquam benedictam. Sed [Contin.] Tournely⁹ asserit quod Baptismus, adhuc in necessitate domi conferendus, debet curari ut fiat aqua benedicta sive lustrali ob majorem decentiam¹⁰.

103. — Certum est et de fide, *materiam remotam* Baptismi non esse aliam nisi aquam naturalem sive elementarem; ut patet ex concilio Lateranensi relato in cap. Firmiter, de Sum. Trin., et ex Tridentino¹¹: ex illo Joannis III, 5: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei.* — Hinc videndum quaenam aqua sit materia valida, quae invalida, et quae dubia.

Iº. Materia certe valida est:

1º. Aqua fontium, putoorum, maris, fluminum, lacuum, stagnorum, paludum, cisternarum et pluvialis: et sic quaecumque simplex et pura, quae propriam aquae speciem retineat; nec refert frigida sit an calida. Ita habetur in Rituale Romano, edito jussu Gregorii XIII, apud Coninck¹².

tr. 1, resol. 55). — ⁷ Tr. 2, cap. 2, num. 14. — Coninck, qu. 66, n. 22. — Bonac., loc. cit., num. 8. — Palao, tr. 19, punct. 3, n. 5. — ⁸ Lib. 6, part 1, n. 263. — Gobat, tr. 2, n. 41. — ⁹ Quintanad., loc. cit., n. 6. — ¹⁰ Loc. cit., art. 1, v. f. — ¹¹ Sess. 7, de Bapt., can. 2. — Ritual, jussu Gregorii XIII edit. (Rom. 1584), Ordo Bapt., pag. 17. — ¹² De Bapt., cap. 3, n. 2.

Quid in Baptismo privato.

102. — a) Granado, quidquid dicat Busenbaum, non admittit aquam rosaceam esse materiam dubiam; scribit enim in 3 P., contr. 4, de Bapt., tr. 1, disp. 3, n. 2: « Vinum, lac, aqua artificialis, ut rosacea, lacrimae, sudor, saliva, non sunt materia sufficiens ad Baptismum, quia non sunt aqua naturalis ».

b) Bonacina, loc. cit., n. 7 et 8, mortale esse ait uti aqua foeda aut impura; illicitum esse uti aqua non consecrata. Sed videtur de utraque idem sentire: « Non esse licitum ministro, inquit, non solum uti aqua alterata et foeda, verum neque licitum esse seclusa justa necessitate adhibere quamlibet aquam naturalis... sed illam aquam adhibendam esse, quae praescribitur ab Ecclesia ». — Diana, part. 9, tr. 6, resol. 33, de aqua non benedicta loquitur.

c) Granado, loc. cit., tr. 2, disp. 1, n. 5, id satis innuere videtur; dum enim peccata mortalia recenset quae in Baptismi administratione committi possunt, casum hunc praetermittit; quin etiam leve peccatum esse ait, si quid exigui momenti ex materia detrahatur.

d) Gabriel a S. Vincentio, de Bapt., disp. 1, qu. 1, v. Infertur¹³: « Adverte, inquit, se-

Sola aqua naturalis est materia remota.

Materia certe valida.

Certe invalida.

2º. Est aqua resoluta ex nive, glacie vel grandine: ut communiter docent Concinna¹⁴, Contin. Tournely¹⁵, Holzmann¹⁶, Elbel¹⁷, Roncaglia¹⁸, Croix¹⁹ et alii omnes.

3º. Aqua sulphurea sive mineralis; ut docent S. Thomas²⁰, [Contin.] Tournely, Holzmann, Salmant., Antoine et alii communiter.

4º. Aqua defluens in tempore nimbose a pariete, foliis, etc. — [Contin.] Tournely²¹, Elbel²², Roncaglia²³ cum Gabriele et Tamburinio.

5º. Aqua turbida mixta cum alia re, modo aqua sit materia praedominans. — S. Thomas²⁴, [Contin.] Tournely, Salmant., Elbel²⁵, Antoine, etc. (Sed vide infra, n. III).

6º. Ros et aqua collecta ex vaporibus densatis, puta in operculo ollae; ut Croix²⁶, Diana²⁷, etc., et adhaeret Concinna²⁸.

IIº. Materia certe invalida est:

1º. Sanguis, lac, vinum, urina, pituita; ut Gonet²⁹, Salmant. et alii communiter.

¹ De Bapt., cap. 3, n. 6. — ² De Bapt., cap. 3, art. 1, collig. 1. — ³ De Bapt., n. 95. — ⁴ Confer. 4, de Bapt. natura, num. 8. — ⁵ Tr. 17, de Bapt. et Confirm., cap. 2, qu. 66, art. 4, ad 5. — ⁶ Loc. cit., num. 6. — Gonet, loc. cit. — ⁷ Man., tr. 3, de Bapt., cap. 3. Cfr. etiam Migne, Patrol. lat., tom. 89, col. 1026. — Gonet, loc. cit. — ⁸ De Bapt., cap. 2, n. 7. — ⁹ De Bapt., cap. 3, art. 1, obj. 2. — Nicolai, id est Raynerius de Pisis, Pantheologia, edit. a P. Nicolai, v. Baptismus, cap. 11, § 3. Cfr. etiam Nicolai notam in D. Thom. 3 P., qu. 66, art. 4. — ¹⁰ Loc. cit., qu. 1, resp. 1. — Gabriel a S. Vinc., de Bapt., disp. 1, qu. 1, v. Infertur 3. — Tambur., de Bapt., cap. 1, § 1, n. 2. — ¹¹ Loc. cit., qu. 66, art. 4. — ¹² Contin. Tourn., loc. cit., collig. 2. — Salmant., loc. cit., n. 9. — Antoine, loc. cit., resp. 1. — ¹³ Lib. 6, part. 1, n. 22. — ¹⁴ Part. 3, tr. 4, resol. 5. — ¹⁵ De Bapt., cap. 3, n. 9. — ¹⁶ Man., tr. 3, de Bapt. et Confirm., cap. 3, in med. — Salmant., tr. 2, cap. 2, n. 5. — ¹⁸ Part. 3, qu. 66, art. 4, ad 5. — ¹⁹ Loc. cit., num. 6. — Gonet, loc. cit. — ²⁰ Man., tr. 3, de Bapt., cap. 3. Cfr. etiam Migne, Patrol. lat., tom. 89, col. 1026. — Gonet, loc. cit. — ²¹ De Bapt., cap. 2, n. 7. — ²² De Bapt., cap. 3, art. 1, obj. 2. — Nicolai, id est Raynerius de Pisis, Pantheologia, edit. a P. Nicolai, v. Baptismus, cap. 11, § 3. Cfr. etiam Nicolai notam in D. Thom. 3 P., qu. 66, art. 4. — ²³ Loc. cit., art. 4, ad 2 et 4. — Concinna, loc. cit., cap. 3, n. 9. — Salmant., loc. cit., num. 9. — Contin. Tourn., de Bapt., cap. 3, art. 1, collig. 3. — ²⁵ Tr. 19, punct. 3, n. 2. — Diana, part. 5, tr. 3, resol. 1.

cundum Bonac. et alios relatios a Diana..., esse peccatum mortale uti aqua impura vel non consecrata, cum alia haberi potest; licet Granado et Quintanadv. putent non esse mortale uti non benedicta».

e) Doctrina haec colligitur ex Clem. Praesenti, unic. de bapt., quae prohibet « ne quis de cetero in aulis vel camenis..., sed dumtaxat in ecclesiis, in quibus sunt ad hoc fontes specialiter deputati, aliquos... audeat baptizare ».

f) Pasqualigo, Decis. mor. 75, n. 3, de Baptismo privato dicit: « Non est alligatus modo quo utitur Ecclesia ».

g) At in Hom. apost., tr. 14, num. 8, S. Doctor ait: « In Baptismo privato, probabile est licere uti aqua non consecrata ». — Praeterea extant de universa hac materia plura S. Sedis decreta, quibus hujus sacramenti ministris mandatur ut, seclusa necessitate, utantur aqua ad hoc consecrata; quamvis in casu necessitatis licet communem aquam adhibere, praesertim si benedicta fuerit. Quod si Baptismus conferatur cum aqua consecrata sed corrupta, est utique validus; sed extra necessitatis casum illicitus; ita ut in hujusmodi casu necessitatis, praeferrenda sit aqua naturalis.

103. — a) Elbel, confer. 4, de Bapt. natura, num. 8, materiam validam esse ait aquam mixtam cum modico vino aut alio liquore, vel in qua sunt leviter decoctae carnes vel pisces, ita ut liquor plus habeat de materia aquae quam de substantia corporum lixitorum in ea». At n. 9, materias dubias enumerans scribit: « Aqua turbida expressa ex luto ».

b) Contin. Tournely, loc. cit., collig. 3, succum ex pomis asserit esse materiam invalidam; et pariter Elbel, loc. cit., n. 9; sed uteque praetermittit flores, herbas et radices, de quibus tamen eadem est ratio ac de fructuum succo.

c) Juenin, Instit., part. 8, dissert. 2, qu. 2, cap. 1, objic. 2, explicat responsum istud potius quam suppositum esse affirmet. — Petrocörens vero, de Bapt., cap. 3, qu. 1, v. Dices tamen, durum esse ait in dubium revocare hujus scripti veritatem.

d) Roncaglia, loc. cit., qu. 1, resp. 1: « Meo

2º. Succus expressus ex floribus, herbis et radicibus; ut S. Thomas¹⁶, Salmant.¹⁷, Gonet, [Contin.] Tournely¹⁸, Elbel¹⁹, etc.

— Textum autem Stephani II, apud Gonet²⁰, ubi videtur Pontifex approbasse Baptismum collatum in vino, suppositum esse probant ipse Gonet, Concinna²¹, [Contin.] Tournely²² cum Juenin²³; et Petrocörens²⁴ cum Patre Nicolai.

IIIº. Materia autem dubia est:

1º. Jus et lixivium. Nam, licet D. Thomas²⁵ dicat haec esse materiam aptam ad Baptismum, modo non *habeant plus de aliena substantia quam de aqua*; immo addit quod si ex liquore sic insipitato exprimatur aqua subtilis, bene potest in ea fieri Baptismus, sicut et in aqua quae exprimitur ex luto; et S. Doctorem sequuntur Concinna, Salmant., [Contin.] Tournely et Roncaglia²⁶. — attamen non improbabiliter Palaus²⁷, Elbel²⁸, Tamburinius²⁹, Diana et Pasqualigo³⁰ dicunt absolute jus et lixivium esse materiam

Materia dubia.

dubiam, cum talis aqua magis corpus polluat quam lavet.

2º. Aqua ex sale soluto. — Nam, licet Palaus, Laymann, Silvester, Angelus^{h)}, omnino negent hanc esse materiam aptam: tamen [Contin.] Tournely cum Bonacinaⁱ⁾ et Henriquez^{j)}; ac Concina cum Leandro et communi (ut asserit), dicunt esse materiam dubiam.

3º. Cerevisia tenuis; ut ajunt Antoine^{k)} et Sporer^{l)}. — Et idem ait de tenui atramento Croix^{j)} cum Gobat^{j)}, Stephano^{j)}.

Et hic sedulo notandum quod in extrema necessitate, si nequit haberri materia certa, potest et debet adhiberi qualiscumque dubia sub conditione; ut communiter dicunt Concina, [Contin.] Tournely; Salmant.^{m)} cum Lugo, Diana et aliis. Et hoc procedit, non solum quando est tantum probabilis opinio pro valore sacramenti; sed etiam quando est tenuiter probabilis: ut recte dicunt Antoine^{l)}, Holzmannⁿ⁾, Viva^{o)}, Croix^{p)}; ac Cardenas^{s)} cum Navarro^{k)} et Soto^{k)}. Ratio, quia

Palaus, tr. 19, punct. 3, num. 2. — Laym., lib. 5, tr. 2, cap. 8, num. 1. — Silvest., v. Baptismus II, qu. 4, § Septimo. — Contin. Tourn., de Bapt., cap. 3, art. 1, collig. 1. — Cone., de Bapt., cap. 3, n. 5. — Leand., de Bapt., disp. 2, qu. 5. — De Bapt., qu. 1, resp. 1, n. 2. — Suppl. sacram., cap. 1, n. 10, III. — Conc., de Sacram., i. g., cap. 6, num. 7. — Cont. Tourn., loc. cit., collig. 3, v. In dubio. — Tr. 2, cap. 2, n. 12. — Lugo, de Sacr. i. g., disp. 8, n. 140. — Diana, part. 5, tr. 3, resol. 2. — Loc. cit., n. 2. — De Bapt., n. 99. — Append. ad propos. damn., § 11, v. Confirmatur. — Lib. 6, part. 1, n. 110; et part. 2, n. 116. — In proposit. 1 damn., dissert. 2, n. 5. — Antoine, loc. cit., num. 2. — Holz., loc. cit. — Loc. cit., v. Dicendum ultimo. — Suan., de Poenit., Bapt., cap. 1, qu. 5.

^{h)} Angelus, v. Baptismus III, n. 2, sic loquitur: «Aqua... reliquata sale, non videtur materia debita, nisi per evaporacionem et exaltationem reduceretur ad dulcedinem».

ⁱ⁾ Bonacina et Henriquez ut certo validam habent; Bonacina enim, disp. 2, de Bapt., qu. 2, punct. 3, n. 4, affirmit «eum valide baptizare, qui utitur aqua quae profluit a nive aut a gelu aut a sale; sal enim fit ex aqua naturali salsa, et differt tantummodo accidentaliter ab aqua naturali, ut suppono». — Henriquez pariter, lib. 2, cap. 6, n. 1: «Aqua... ex sale resoluto sufficit, quia sal fit ex aqua maris vel putei salsi congelata».

^{j)} Croix, lib. 6, part. 1, n. 261, de tenui atramento scribit: «Videtur valida» [materia]; at subdit: «Putant tamen Steph. et Gob. in Exp., tr. 2, n. 33, de atramento tenui

conditio sub qua sacramentum ministratur, sat reparat sacramenti injuriam; et contra, necessitas sat justa est causa sacramentum eo casu sic conditionate ministriandi. — Et quando minister potest sacramentum Baptismi vel Poenitentiae sic conferre, ad id tenetur quidem sub gravi ex praecerto caritatis; ut bene ajunt Antoine, Holzmann; et Viva^{o)} cum Suarez, Cajetano^{l)}, Silvio, Coninck, Vasquez, etc. communiter.

104. — Sed dubitatur 1º. *An aqua per artem alchimicam educta ex floribus, plantis aut radicibus sit materia valida ad Baptismum, vel saltem dubia?*

Prima sententia omnino negat; et hanc tenent Gonet¹⁰, Concina¹¹, Salmant.¹² et alii, cum D. Thoma¹³. — Quia aqua artificialis nunquam naturalis dici potest.

Secunda vero sententia, quam tenent Elbel¹⁴, Holzmann¹⁵, Contin. Tournely cum Tanner, Puteano, etc.; Croix¹⁶ cum Dicastillo; item Coninck, Tamburinius, Verricelli, apud Renzi¹⁷, merito censem,

Aqua per chymiam educta ex floribus, etc. juxta alios, invalida.

Juxta alios, probabilitate validam.

disp. 23, sect. 1, num. 15, v. *Quod autem. — Silvius*, in Suppl. D. Thom., qu. 9, art. 2, quær. 5. — Coninck, disp. 7, n. 106; cfr. qu. 66, art. 4, dub. 1, n. 23. — *Vasq.*, de Poenit., qu. 91, art. 2, dub. 1, num. 38. — *Man.*, tr. 3, de Bapt. et Confirm., cap. 3. — *De Bapt.*, cap. 8, n. 12. — *Tr. 2*, cap. 2, num. 6. — *3 P.*, qu. 66, art. 4, ad 5. — *De Bapt.*, n. 10. — *Loc. cit.*, n. 95. — *Cont. Tourn.*, loc. cit., collig. 3, v. *An idonea. — Tanner*, tom. 4, disp. 4, qu. 1, dub. 2, num. 41. — *Putean.*, in *3 P.*, qu. 66, art. 4, n. 5. — *Lib. 6*, part. 1, num. 260. — *Dicast.*, de Poenit., disp. 10, dub. 8, num. 209. — *Coninck*, qu. 66, num. 23. — *Tamb.*, lib. 2, de Bapt., cap. 1, § 1, n. 8. — *Verricel.*, Quæst. moral. et legal, tr. 1, qu. 15. — *De Sacram.*, Bapt., cap. 1, qu. 5.

esse idem quod de tenui cerevisia, ideoque esse materiam dubiam. — At re quidem vera, Gobat, tr. 2, n. 33: «Fateor tamen, inquit, atramentum crassum non esse idoneam materiam, secus de tenui». Sed subdit: «Quia tamen primus movi illud dubium, si mea resolutio aequa aliis atque huic doctori [Stephano a S. Paulo] improbetur, libenter stabo eorum iudicio». — Stephanus a S. Paulo, tr. 5, disp. 2, dub. 1, n. 4, absolute dicit: «Ego... puto illud [atramentum] non esse materiam sacramenti».

^{k)} Navarrus, in cap. Inter verba, coll. 53, n. 599, (al. n. 135); Sotus, de Secreto, membr. 3, qu. 2, concl. 3, id docent in materia de iudicis.

^{l)} Cajetanus (sicut supra Concina, Salmant., Lugo, Diana), Sum., v. Absolutio peccatorum § Circa appositionem, dicit posse fieri.

hanc esse materiam probabiliter validam, et ideo in necessitate extrema omnino adhibendam. — Ratio, quia (ut philosophi existimant) in mixtis vere et formaliter remanent elementa, quorum quodlibet virtute chimica resolvi potest in suam speciem, ita ut materia aqua sic resoluta sit vera aqua; prout satis videtur probari ex cap. *In quadam, de celebr. miss.*, ubi Pontifex, loquens de aqua quae fluxit ex latere Christi, asserit veram fuisse aquam, quia dicit: *Sive de novo divina virtute creata, sive de componentibus ex parte aliqua resoluta, procul dubio vera fuit, cum naturaliter (nota) possit.... elementatum in elementata resolvi.* — Dices: Ergo etiam vinum et oleum hoc modo posset esse materia Baptismi; cum in vino et oleo etiam adsit pars aquæ. Respondeo quod ideo haec non sunt materia Baptismi, quia substantia aliena superat aquam: sed bene posset esse, si per artem aqua e vino vel oleo eliceretur. — Nec convincit ratio opposita, nempe quod aqua artificialis differat specie ab aqua naturali. Talis enim aqua extracta, ut supra, dicitur quidem artificialis, non quia arte fiat aqua id quod non erat aqua; sed quia aqua naturalis arte separatur ab aliis elementis.

Merito autem dicunt Silvester¹ et Renzi² aquam distillatam esse veram aquam naturalem, cum sit ejusdem speciei. — Unde aquæ distillatae cum rosis aut aliis floribus similibus, cum materia predominans sit aqua, videtur non dubitandum esse materiam validam (quamvis non licitam) ad Baptismum: ex D. Thoma³, qui

¹ V. *Baptismus II*, qu. 4. — ² De Sacram. Bapt., cap. 1, qu. 5, i. f. — ³ P. qu. 66, art. 4, corp. et ad 2. — Coninck, qu. 66, num. 24. — *Tamb.*, lib. 2, de Bapt., cap. 1, § 1, num. 5. — *Tamb.*, loc. cit. — *Gonet*, *Man.*, tr. 3, de Bapt. et Confirm., cap. 3. — *Contin. Tourn.*, de Bapt., cap. 3, art. 1, collig. 3. — *Salmant.*, tr. 2, cap. 2, n. 5. — *Croix*, lib. 6, part. 1, n. 260. — *Antoine*, de Bapt., qu. 1, resp. 1. — *Tamb.*, lib. 2, de Bapt., cap. 1, § 1, n. 5. — *Renzi*, de Bapt., cap. 1, qu. 6. — ⁴ Tr. 2, cap. 2, n. 26. — *Fili.*, loc. cit. — *Salmant.*, tr. 2, cap. 2, n. 6. —

104. — ^{a)} Palaus, tr. 19, punct. 3, n. 2, negat salivam esse materiam aptam, sed subdit: «Quia aliqualiter probable est... salivam non differre specie ab aqua elementari, non audet Aeg. de Coninck condemnare eum qui supradictis in extrema necessitate uteretur».

cum aliis communiter docet aptam esse materiam aquam mixtam cum alia re, quae sit minoris quantitatis. Vide dicta n. 103, ad I, 5º.

Dubitatur 2º. *An saliva sit materia apta vel saltem dubia ad Baptismum?*

Affirmant Palaus^{a)}, et Coninck apud Tamburinum. — Sed verius dicunt esse materiam omnino ineptam ipse Tamburinius, Gonet, [Contin.] Tournely, Salmant., Croix, Antoine et alii communiter. Et patet ex cap. penult. de bapt., ubi Innocentius III, loquens de baptizatis cum saliva, respondit: *Dubitare non debes illos verum non habere Baptismum.*

Et idem dicendum de sudore cum Tamburino, Renzi, Filiuccio⁴ et communis ex cap. *In quadam, de cel. miss.*, ubi dicitur: *Cum in sacramento Baptismatis non regeneremur in phlegmate, sed in aqua.* — Et idem recte docet Filiuccius cum aliis communiter de lacrymis, ob eamdem rationem, accepto nomine *phlegmatis* tam pro sudore quam pro lacrymis.

Dubitatur 3º. *An sit materia Baptismi aqua fluens ex vite aliisve arboribus?* — Omnino negant Salmant., Roncaglia, et Concina⁵ cum communi, ut asserit; quia liquor ille succus est arboris, non aqua. — Sed melius [Contin.] Tournely cum Dicastillo; et Renzi^{b)} cum Pasqualigo, Verricelli, etc., dicunt esse materiam dubiam.

Dubitatur 4º. *An glacies sive nix non soluta sit materia apta?* — Negant pariter Concina^{c)}, et Croix^{d)} cum Tanner. — Sed dubitant Aversa^{e)} apud Croix^{f)}; et Hurtadus, Praepositus ac Puteanus, apud

⁵ Aquæ ex vite, etc., probabilis materia dubia.

⁶ Glacies et nix non soluta, materia dubia.

Roncagl., de Bapt., cap. 2, qu. 1, resp. 1. — ⁵ De Bapt., cap. 3, num. 8. — *Cont. Tourn.*, de Bapt., cap. 3, art. 1, v. *An idonea. — Dicast.*, tr. 2, de Bapt., disp. 1, dub. 3, num. 29, v. f. — *Pasqual.*, Decis. mor. 78, num. 4 et 5. — *Verric.*, Quæst. moral. et legal, tract. 1, qu. 15, num. 3. — ⁶ Loc. cit., num. 7. — *Tanner*, tom. 4, disp. 4, qu. 1, dub. 2, n. 43 et 44. — *Gasp. Hurtad.*, de Bapt., disp. 1, diff. 2, v. *Ita tamen. — Praepos.*, in 3 P. D. Thom., qu. 66, art. 4, num. 22. — *Putean.*, in 3 P., qu. 66, art. 4, num. 5.

^{b)} Rectius: Pasqualigo et Verricelli apud Renzi; hic vero, loc. cit., qu. 6, priorem sententiam tuerit.

^{c)} Croix, lib. 6, part. 1, n. 262, putat vel esse invalidum, vel ad summum dubium, Baptismum collatum cum nive injecta in baptizandi corpus, cuius calore resolvatur. Et re-

Renzi; ideo dicunt posse in necessitate adhiberi sub conditione.

105. - « Resp. II°. *Proxima* materia Baptismi est *ablutio*. — Quae valide fit tribus modis, scilicet *immersione*, *asperzione*, *infusione*, juxta praxim diversarum ecclesiarum, quae servanda est, ita ut morali hominum iudicio censeatur esse lotus; ex praecepto tamen *caput* abluendum est, quod praxis Ecclesiae habet. Ratio, quia quolibet horum modorum fieri potest ablutio. Et quidem trinam mersionem non esse necessariam constat ex concilio Toletano. — Ubi tamen trina vel immersio vel infusio usitata est, sine gravi peccato extra necessitatem non potest praetermitti, ut docet S. Thomas. Etsi alii, secluso scandalo et contemptu, dicant esse tantum veniale. — Laymann^{a)}, Bonacina^{a)}.

« Unde resolves:

« 1°. Non vere baptizatur cuius nulla pars immediate tangitur, v. gr. infans in utero vel cista; vel adultus cuius vestes tantum sint aspersae. — Laymann, Bonacina¹.

« 2°. Non requiritur ad valorem ut qui baptizatur emergat ex aqua ». [Puta si immergatur in flumen]. « Quod tamen grave peccatum est, esto nihilominus moriturus eset baptizandus (Laymann²); uti etiam matrem nihilominus moritu-

Rensi, de Bapt., cap. 1, qu. 7. — Concil. Tolet. 4, (anno 683) can. 5 (al. 6). Cfr. Corp. Juris can., can. Propterea 85, dist. 4, de consecr. — S. Thom., 3 P., qu. 66, art. 8, corp. — Laym., lib. 5, tr. 2, cap. 3, n. 1, coroll. n. — ¹ Disp. 2, de Bapt., qu. 2, punct. 3, n. 21 et 25. — ² Loc. cit., n. 5. —

fert Aversa contrarium tenere; at re vera Aversa, de Bapt., qu. 66, sect. 4, v. Secundo, negat nivem aut glaciem in tali statu esse materiam aptam Baptismo, « nisi tamen perfractione et calefactione circa corpus aliqua ex parte liquefieret et sic ablueret ».

105. - ^{a)} Laymann et Bonacina non satis recte allegantur a Busenbaum; Laymann enim, lib. 5, tr. 2, cap. 3, n. 4, scribit: « Ut licite fiat [Baptismus], cujusque ecclesiae consuetudo servanda est: excepto casu necessitatis, propter quam effusione aquae utendum etiam in ecclesia, quibus aliquoquin ordinarius baptizandi modus est per immersionem ». — Bonacina autem, disp. 2, de Bapt., qu. 2, punct. 3, n. 18, ait: « Si baptizans administret sacramentum Baptismi per infusionem vel per aspersionem contra ritum sue ecclesiae,

« ram vel mortis ream aperire, ut infans baptizetur. Laymann³; ubi unicum causum excipit, si nimurum mater sit morte digna, et si supplicium differatur, infans certo sit moriturus ante nativitatem. Verum recte addit ex Suarez casum hunc vix moralem et practicum esse. Vide loc. cit.

« 3°. *Invalidus* est Baptismus: 1°. Si quis labatur in aquam vel ab alio pro trudatur, et tamen ^{b)} formam pronuntiet. « 2°. Si formam pronuntians teneat puerum, et alter abluit, aut aquam affundat. 3°. Si aqua e fonte prosiliente, aut stillicidio decidente, baptizandus ei se submittat. — Ratio, quia in his non tu, sed alter abluit. Bonacina⁴.

« 4°. Ob probabilem utrinque sententiam, *dubius* est Baptismus (ideoque si in necessitate sit datus, repetendus sub conditione): — 1°. Si tantum una vel altera gutta sit adhibita, v. gr. si more aquae lustralis multitudo sit aspersa. Quod sine necessitate non licet; cum ad ablutionem non videatur sufficere quicunque aquae contactus, sed requiri successivus, cum aliquo motu^{c)}. Bonacina^{d)} ex Suarez, Coninck, etc. In casu tamen necessitatis sic baptizare concepit Maeratus^{e)}, Granadus^{f)}. — 2°. Si tantum sit abluta pars minus principalis, v. gr. digitus, manus vel pes. Nam si

Quando Baptismus sit invalidus.

Quando dubius.

³ Loc. cit., num. 2. — *Suar.*, in 3^{am} P., qu. 68, artic. 11, comment. i. f. — ⁴ Loc. cit., punct. 3, num. 28 et 29; et punct. 4, n. 23. — *Suar.*, de Sacram., disp. 20, sect. 2, n. 4, v. *Ego sentio*. — *Coninck*, qu. 66, n. 29 et 31. — ⁵ In 8 P., controv. 4, de Bapt., tr. 1, disp. 4, n. 12.

graviter peccat ». Secus vero si ex justa causa id faceret.

^{b)} Et *alius* formam pronuntiet.

^{c)} Si baptizans motu digitus, vel panni mafacti aut spongea aqua intincta ablueret partem corporis baptizandi, Baptismus censendum eset dubius nisi aliquot guttulae, compressa nonnihil spongea vere fluenter, proindeque Baptismus eset sub conditione iterandus si baptizatus superviveret, ut constat ex declarationibus S. Officii diei 8 Novembr. 1770, 9 Julii 1779 et 14 Decembr. 1898.

^{d)} Bonacina, loc. cit., n. 14 et 19, negat esse validum Baptismum in casu exposito: et afferit rationem quam exponit Busenbaum.

^{e)} Maeratus, de Bapt., disp. 2, sect. 4, v. *Quoad posteriorum quaestionem*, absolute validum pronuntiat, et ait posse sic conferri

« pars principalis, v. gr. scapulae vel pectoris, nemo dubitat. — 3°. Si tantum crines sint tincti; licet card. de Lugo^{f)} hunc validum esse contendat. — 4°. Si infans tinctus sit, involutus adhuc secundinae suae, id est pelliculae corpori annatae.

« In necessitate tamen, in praedictis casibus Baptismus debet conferri sub conditione. — Hurtadus^{g)}. Vide Laymann¹.

« 5°. Cum terna usurpat affusio aut immersio, ad nomen Patris et Filii et Spiritus Sancti, juxta praxim Ecclesiae, cavendum ne ter, sed semel tantum pronuntietur forma. Quae rectius ita profertur, ut, ante tertiam ablutionem non finiatur; quia forma, cum quacumque prima ablutione, Baptismum constituit^{h)}. — Reginaldusⁱ⁾, Laymann³.

106. - Quaeritur 1°. *An valeat Baptismus, si quis projiciat infantem in puteum vel flumen, et formam pronuntiet?*

Prima sententia negat. Et hanc tenet Scotus⁴, quem sequuntur Mastrius, Frassen et alii scotistae communiter; item Contin. Tournely⁴, et Sotus, Silvester, Tabiena, etc. Ratio: tum quia non potest dici immersio, cui non succedit emersio: tum quia contactus aquae debet esse a ministro: at haec ablutio non esset a ministro, sed a mole corporis in aquam pro-

¹ Lib. 5, tr. 2, cap. 8, n. 3. — ² Lib. 27, n. 20 et 31. — ³ Tr. 2, cap. 3, n. 4, i. f. — ⁴ In 4, dist. 4, qu. 3, n. 3; cfr. dist. 5, qu. 3, n. 1. — *Mastr.*, Theol. mor., disp. 17, n. 19; et in 4, disp. 2, qu. 2, art. 1, n. 39 et seqq. — *Frass.*, tom. 10, tr. 1, disp. 1, art. 1, qu. 5, concl. 2. — *Sotus*, in 4, dist. 3, art. 8, prop. 2. — *Silvest.*, v. *Baptismus IV*, n. 8, qu. 10. — *Tabiena*, v. *Baptismus V*, num. 7. — ⁵ Disp. 20, sect. 8, n. 5, v. *Una tantum*. — ⁶ Lib. 5, tr. 2, cap. 8, num. 5. — ⁷ De Bapt., cap. 5, n. 11. — *Gonet*, Clyp., tom. 5, de Bapt.,

jecti. — Secunda vero sententia affirmat. Juxta alios valide baptizat. — *Suarez*⁵, Laymann⁶; *Concina*⁷ cum Gonet, Valentia, Palao, Panormitano, Vasquez, Filliuccio, Victoria, etc.; et probabilem vocant Salmant.^{c)} Ratio, quia jam ibi concurrunt omnia requisita, nempe materia, forma et intentio ministri.

Utraque probabilis est; et quia talis quaestio vix ad praxim reducitur, superfluum censeo in ea immorari. — Bene autem advertunt [Contin.] Tournely⁸ et Silvius quod si talis infans superviveret, esset quidem saltem sub conditione re-baptizandus.

Certum est autem cum [Contin.] Tournely⁹ et communi, validum esse Baptismum collatum cum aqua venenata aut ferventi, unde infans enecetur; quia haec jam reputaretur usualis ablutio. Quod autem aqua sit venenata, fervens vel gelida, per accidens se habet.

Sic etiam validus est Baptismus, si quis, aqua defluente ex tecto, puerum submittat, et formam proferat; ut recte dicunt Concina¹⁰ et [Contin.] Tournely¹¹.

Secus autem, ait [Contin.] Tournely¹², si accessio aquae ad corpus baptizandi fieret ab altero; quia tunc non verificatur forma: *Ego te baptizo*, quae requirit ablutionem faciendam ab ipso baptizante.

¹ Lib. 5, tr. 2, cap. 8, n. 3. — ² Lib. 27, n. 20 et 31. — ³ Tr. 2, cap. 3, n. 4, i. f. — ⁴ In 4, dist. 4, qu. 3, n. 3; cfr. dist. 5, qu. 3, n. 1. — *Mastr.*, Theol. mor., disp. 17, n. 19; et in 4, disp. 2, qu. 2, art. 1, n. 39 et seqq. — *Frass.*, tom. 10, tr. 1, disp. 1, art. 1, qu. 5, concl. 2. — *Sotus*, in 4, dist. 3, art. 8, prop. 2. — *Silvest.*, v. *Baptismus IV*, n. 8, qu. 10. — ⁵ Disp. 20, sect. 8, n. 5, v. *Una tantum*. — ⁶ Lib. 5, tr. 2, cap. 8, num. 5. — ⁷ De Bapt., cap. 5, n. 11. — *Gonet*, Clyp., tom. 5, de Bapt.,

Aqua venenata vel fervens, materia apta.

Puerum submittens aquae ex tecto defluenti validi baptizat.

Nisi alius forma proferat.

« non in extrema solum necessitate, sed etiam extra omnem ».

^{g)} Lugo, *Resp. mor.*, lib. 1, dub. 1, n. 3, contendit profecto Baptismum eo casu esse validum; subdit tamen posse et debere sub conditione iterari propter oppositae sententiae probabilitatem.

^{h)} Gaspar Hurtadus, de Bapt., disp. 1, diff. 6, v. *Observandum est* 1°, licite posse fieri asserit.

ⁱ⁾ Autores allegati referri videntur dum taxat ad ultimum dictum: ut scilicet forma non finiatur ante tertiam ablutionem.

106. - ^{a)} Contin. Tournely, de Bapt., cap. 3, art. 2, concl. 2, dicit profecto hujusmodi ablu-

tionem non videri sufficere; sed in resp. ad obj. contra 2^{am} part., mentem suam clarius explicat, et dicit esse dubium Baptisma.

^{b)} Multi ex citatis auctoribus tenent hanc sententiam ut probabilem: et sunt Laym., Valent., Pal., Vasquez, Fill., Victoria. Hinc Valentia dicit rebaptizandum esse (Filliuccius: posse rebaptizari) sub conditione, casu quo infans superviveret.

^{c)} Salmant., tr. 2, cap. 2, n. 25: « His tamen [contraria rationibus] non obstantibus, dicendum est in casu positivo valide sacramentum conferri, ... dummodo tamen materia simul cum forma finiatur, antequam infans moriatur ».

Projicere
infantem in
flumen ad
baptizan-
dum, illici-
tum.

Etsi mox
sit decessus
rus sine Baptis-
mo.

Item, in-
cidere ma-
trem proxime
moritu-
ram.

Omnino autem tenendum est cum [Contin.] Tournely¹, Concinia², Antoine³; Salmant.⁴ cum Suarez, Vasquez, Palaos, Coninck, Laymann, etc. communiter (contra aliquos apud Diana⁵), nunquam licere projicere in flumen infantem ad eum baptizandum, quamvis sit mox decessurus sine Baptismo. — Quia nunquam est licitum ob quamcumque causam directe occidere innocentem; ex illo Exodi xxiii: *Insontem et justum non occides.*

Et ob eamdem rationem, non licet incidere ventrem matris proxime moriturae, ut ejus infans Baptismum recipiat; ut communiter etiam dicunt [Contin.] Tournely⁶, ac Salmant.⁷ cum Coninck (contra⁸) Comitolus, ex D. Thoma, qui⁹ id expresse docet, inquiens: *Non debet homo occidere matrem ut baptiset puerum; si tamen mater mortua fuerit, vivente prole in utero, debet aperiri ut puer baptizetur.* — Nec valet dicere quod vita spiritualis infants debet praeferriri vitae temporali matris. Nam hoc intelligendum, ut quisque debeat quidem mortem sustinere; non autem ut debeat nec ut possit mortem sibi inferre, vel alterum occidere pro salute spirituali proximi. — Hic autem bene advertit Croix¹⁰ quod, mortua matre, statim os ejus est aperiendum ne infans suffocetur.

Insuper putat Contin. Tournely¹⁰, et Croix¹¹ cum Raynaud, Gobat, etc., ex judicio medicorum, bene posse matrem incidi et infantem baptizari sine morte matris: et hoc casu dicunt licite fieri incisionem, et matrem teneri eam pati, si

¹ De Bapt., cap. 3, art. 2, concl. 1, v. *Non quaeritur.* — ² De Bapt., cap. 5, num. 11, i. f. — ³ De Bapt., qu. 4. — ⁴ Tr. 2, cap. 2, num. 35. — ⁵ Suarez, disp. 20, sect. 3, num. 7, v. *Quapropter.* — ⁶ Vasq., disp. 145, cap. 3, i. f. — ⁷ Palaos, tr. 19, punct. 4, num. 12. — ⁸ Coninck, qu. 66, n. 71 et 75. — ⁹ Laym., lib. 5, tr. 2, cap. 3, num. 5. — ¹⁰ Part. 5, tr. 3, resol. 14. — ¹¹ De Bapt., cap. 7, art. 1, sect. 2, concl. 1, v. f. — ¹² Loc. cit., num. 35, in med. — ¹³ Coninck, qu. 66,

mater sit robusta et chirurgus peritus¹⁰. Et hoc casu dicunt DD. licite chirurgum incisionem facere, et matrem teneri eam pati, etiamsi, ait Tournely¹¹, adsit periculum suae mortis. — Sed hic omnino puto distinguendum. Nam, respectu ad *chirurgum*, dico tunc eum posse incidere matrem, si periculum mortis illius sit remotum: secus, si proximum aut probabile. Sicut enim illicitum est occidere matrem ut puer baptizetur (ut vidimus cum communi ex D. Thoma); sic etiam non licet matrem probabili periculo mortis expondere: quod periculum non video quomodo vitari possit in tam gravi incisione: videant periti. — Respectu vero *matris*, an ipsa teneatur incisionem pati, dico quod si periculum ejus mortis sit probabile, ipsa nec tenetur nec potest suo positivo consensu ad incisionem concurrere. Tantum posset et teneretur illam pati, si chirurgus sine suo consensu (ipsa omnino negative se habente) incideret, et spes probabilis adasset prolem fore baptizandam, ac mors matris non esset certa: nam in dubio utrinque probabili tenetur ipsa vitam spiritualem proli vitae suaem temporali praeferre. Si autem sua mors sit certa, et salus proli dubia, nempe si proles non sit certe baptizanda, non tenetur ipsa vitam certe amittere.

Valde autem probabile est id quod dicunt Suarez¹², et Renzi¹³ cum Laymann, Coninck, Filiuccio¹⁴ et Praeposito¹⁵, nempe quod, si mater gravida sit per sentientiam ad mortem damnata (quamvis ex

Distin-
guendum.

Signa pe-
riculi in
parvulis.

Quid de
muliere
gravide ad
mortem
damnata.

return, ut probabili maternaee incolumentatis spe destituta foret, non liceret eam tentare».

¹⁴ Filiuccius, tr. 2, n. 139. «Si periculum, inquit, imminet reipublicae ex mora [supplicij], tunc posset aperiri uterus, ipsa [matre] vivente».

¹⁵ Praepositus, in 3 P., qu. 66, art. 8, dub. 3, n. 93, ait posse fieri absque injustitia; sed addit: «Cum tamen illud medium non videatur moraliter profuturum proli, sed potius obfuturum...; idcirco mors matris eo casu

leg. *Praegnantis, ff. de poenis*, debeat expectari tempus puerperii), tamen, si censetur infans certe decessurus priusquam perveniat ad lucem, licite potest secari venter matris, anticipando supplicium; quia alias dilatio, quae datur ob bonum proli, tunc cederet in ipsius detrimentum.

Hic opera pretium duxi adnotare plura quae scribit Franciscus Emmanuel Cangiamila, in sua *Embrologia sacra*. — Ibi¹ dicit¹ cum Possevino², Gobat³, etc., graviter peccare parentes qui negligunt incisionem fieri, et chirurgos qui eam facere omittunt aut differunt. Additque parochum teneri ad omnino curandum ne mater sepeliatur antequam fiat incisio: alioquin putat ipsum non excusari ab irregularitate, cum parochus teneatur ex officio mortem infantium impedire. Sed huic non acquiesco; quoniam eo casu, cum vita infantis non sit certa, ne certa quidem ejus est mors (juxta dicenda Lib. VII, n. 347, *Dubit. 4*). Item addit² quod si invenitur aliis, etsi non chirurgus, qui animum habet ad incisionem perficiendam, ille tenetur eam efficere. — Dicit² quod, cum infans non est omnino egressus ab utero, Baptisma non est ministrandum a parocho, sed ab obstetricie⁴). — Dicit³ maxime animadvertisca esse eo casu, quae sint signa periculi in pueris, nempe:

- 1) Si puer oritur sine vagitu et lacrymis.
- 2) Si modice respiret.
- 3) Si appetet lividus, praesertim in facie aut capite.
- 4) Si nascitur post multum temporis, aut labores obstetricis.
- 5) Si nascitur ante septimum mensem.
- 6) Si cranium habet valde molle, aut suturas nimis apertas, aut alias partes disjunctas^{b)}.

¹ Embriol. sacra, lib. 2, cap. 9, n. 1 et 2; et cap. 11, n. 16. — ² Loc. cit., cap. 10, n. 1. — ³ Lib. 5, tr. 2, cap. 3, n. 5. — ⁴ Tr. 19, punct. 4, n. 14. — ⁵ Tr. 2, de Bapt., cap. 2, n. 36. — ⁶ Vasq., in 3 P., disp. 145, cap. 3, i. f. — ⁷ Coninck, qu. 66, art. 7, n. 76. — ⁸ 3 P., qu. 68, art. 11. — ⁹ Tr. 2, cap. 6, num. 5. — ¹⁰ Lib. 2, de Bapt., cap. 7, propos. 2. —

non videtur prudenter debere vel posse accelerari, ut Baptismus infanti procuretur». — Notandum praeterea est Renzi et Coninck non concedere in casu exposito sectionem matris, nisi sit spes subveniendi proli.

¹¹ Possevinus et Gobat non citantur a Cangiamila pro his assertis; Possevinus tamen de *Officio curati*, cap. 6, n. 10, dicit parochum

Quamvis autem non liceat puerum in flumen injicere, licitum est tamen aqua etiam gelida, si alia haberi non possit, puerum mox moriturum baptizare, etiamsi timeretur ex hoc mors acceleranda; ut communiter docent Laymann⁸, Palaus⁴; et Salmant.⁵ cum Vasquez, Coninck, etc.

— Tum quia mors tunc non eveniret per se, sed per accidens; cum talis actio per se non tendat ad occasionem, sed ad ablutionem. Tum quia eo casu potest negligi parva illa vitae jactura, ut infans vitam aeternam consequatur.

¹² 107. — Quaeritur 2^a. *An infans in periculo mortis possit baptizari in utero matris?* — Certum est non valere Baptismum, si conferatur puer, abluedo corpus matris; quia infans est persona a matre distincta. Vide S. Thomam⁶, Salmant.⁷, et alios communiter id docentes.

Dubium est: *An valide baptizetur infans, reserato uteri ostio, etsi nulla pars in lucem prodierit, si per instrumentum puer aqua tinge possit?*

Prima sententia negat. Et hanc tenent Natalis Alexander⁸, Concinia⁹ cum Comitolio; et Juenin ac Gotti apud Summum Pontificem Benedictum XIV¹⁰. Ratio, quia nemo dicitur renasci, nisi prius fuerit natus; ex illo Joan. iii, 5: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, etc.* — Et pro hac sententia videtur esse D. Thomas¹¹, cum dicat: *Baptismus est quaedam spiritualis regeneratio; non ergo debet aliquis baptizari priusquam ex utero nascatur.* Et clarus D. Augustinus¹², ubi ait: *Si igitur homo regenerari per gratiam Spiritus in utero potest, quoniam restat illi adhuc nasci, renascitur ergo antequam nasci-*

¹³ De Bapt., cap. 5, n. 5. — Comit., lib. 1, qu. 13. — Juen., dissert. 2, qu. 7, cap. 1, art. 2, qu. 1. — Gotti, tom. 3, tr. 5, de Bapt., qu. 5, dub. 4. — ¹⁴ De Synodo, lib. 7, cap. 5, n. 2. — ¹⁵ 3 P., qu. 68, art. 11, v. *Sed contra.* — ¹⁶ Lib. seu Epist. 187, ad Dardanum, cap. 10, n. 33; cfr. Migne, Patrol. lat., tom. 33, col. 845.

Uti aqua
gelida in
necessitate,
hincum.

Baptismus
per ablutionem
matris,
invalidus.

Si puer in
utero tinge
possit aqua:

invalidus
baptizatur
juxta alios;

teneri sub mortali, si domestici deficiunt, procurare aperitionem matris. — Idemque notat Gobat, tr. 2, n. 260.

¹⁷ Dictum istud apud Cangiamila reperire nequivit.

¹⁸ Cangiamila, Op. cit., lib. 2, cap. 2, n. 9, aliquot ex his signis, non tamen omnia afferit.

tur: quod fieri nullo modo potest. Idque confirmant ex S. Isidoro¹, qui sic loquitur: Qui natus adhuc secundum Adam non est, renasci secundum Christum non potest. Et ex Rituall Romano², ubi dicitur: Nemo in utero matris clausus baptisari debet.

Secunda vero sententia satis probabilis affirmat³. Et hanc tenent Suarez⁴, Continuator Tournely⁴, Holzmann⁵, Elbel⁶ cum Babenstuber; et Croix⁷ cum Coninck⁸, Pignatelli, Ledesma⁹, Victoria, Dicastillo et Aversa; atque non parum adhaeret noster Pontifex Benedictus XIV¹⁰. Ratio, quia talis infans, cum jam exsistat homo viator, bene potest Baptismum suscipere.

Nec obstat ratio opposita, quod nequeat renasci qui nondum est natus. — Vere enim aliquis potest dici natus, non solum cum ex utero egreditur, sed etiam cum in utero jam vivit; juxta illud Angeli ad Joseph de conceptu Verbi incarnati, Matth. i, [20]: *Quod in ea natum est, de Spiritu Sancto est*. Idque asserit idem D. Thomas¹¹, dicens: *Duplex est carnalis nativitas, prima in utero, secunda extra uterum*. Et apertius hoc probatur ex cap. 4, de bapt., ubi Innocentius III exprimit tum dici hominem nasci cum concipitur, inquiens: *In carnali generatione, qua proles ex viro et femina nascitur*. Nota τὸν ex viro et femina nascitur: ergo proles tantum ex viro et femina generata, bene dicitur nata. — Et de hac nativitate congrue explicari potest textus Joannis: *Nisi quis renatus fuerit, etc.* Nam ex Tridentino¹²

¹ Lib. 1 sentent., cap. 22, num. 5. — ² De baptizandis parvulis. — ³ Qu. 68, art. 11, in comment. — ⁴ De Bapt., cap. 3, art. 2, concl. 1, v. Collig. 3. — ⁵ De Bapt., n. 137. — ⁶ Confer. 4, de Bapt. natura, n. 22; et confer. 6, de Subiecto Bapt., n. 50 et 51. — ⁷ Babenst., de Bapt., art. 2, num. 23. — ⁸ Lib. 6, part. 1, num. 292. — ⁹ Pignat., tom. 1,

tino⁹ textus ille sic explicatur: *Ut in eis regeneratione mundetur, quod generatione contraxerunt*. Ergo, sicut peccatum originale per solam generationem contrahitur: ita pariter, ut homo per gratiam regeneretur, sufficit ut sit jam generatus. Et ideo a concilio Baptismus vocatur regeneration, quae non requirit nativitatem ex utero; cum non haec dicatur generatio, sed tantum illa nativitas quae fit in utero et qua homo fit filius Adam.

Atque tandem D. Thomas in hanc sententiam clare descendisse videtur¹⁰: ubi, postquam negavit posse puerum baptizari in utero matris, ratione ductus, quia, ut ait, *corpus... infantis, antequam nascatur ex utero, non potest aliquo modo ablui aqua*; statim addit: *Nisi forte dicatur quod ablutio baptismalis qua corpus matris lavatur, ad filium in ventre exsistentem perveniat; sed hoc esse non potest*. — Ergo S. Doctor, sicut etiam S. Augustinus, S. Isidorus et Rituale Romanum, negando puerum posse baptizari in utero matris, intelligunt de puero in utero omnino clauso, quem valide baptizari per ablutionem corporis matris Julianus et alii haeretici perperam contendebant (contra quos scripsit Augustinus); non vero de puero qui per aliquod instrumentum potest tingi aqua: hoc enim casu, ut ait [Contin.] Tournely¹¹, explicans verba Augustini, per uteri aperitionem saltem inchoate dicitur natus. Et ideo D. Thomas dixit puerum in utero non posse baptizari, nisi ablutio ad filium in ventre exsistentem perveniat. — Addidit quidem: *Sed hoc esse*

consult. 153. — *Victor.*, Sum., de Bapt., num. 32. — *Dicast.*, tr. 2, de Bapt., disp. 2, dub. 5, num. 62. — *Aversa*, qu. 68, sect. 1, v. *Quod si*. — ⁸ De Synodo, lib. 7, cap. 5, a. n. 3. — ⁹ Sess. 5, de Peccat. orig., num. 4. — ¹⁰ 3 P., qu. 68, artic. 11, corp. — ¹¹ De Bapt., cap. 3, artic. 2, concl. 1, v. Collig. 3.

¹⁰ In Hom. apost., tr. 14, num. 10, S. Doctor dicit: « Valde probabiliter affirmant ».

¹¹ Coninck, qu. 66, n. 78, id satis innuere videtur, scribens: « Nullo modo posse baptizari puerum ita adhuc utero matris conclusum aut corio insutum, ut nulla ratione ab aqua possit attingi ».

^{c)} Petrus de Ledesma, Sum., de sacram. Bapt., cap. 3, dub. 3, dicit satis esse ad Baptismum quamlibet corporis partem ablui;

sed cap. 8, negat infantes in uteris maternis existentes ulio modo posse baptizari; ratio tamen quam afferit excluditur in praesenti casu: scilicet ablutionem non posse fieri in utero.

^{d)} Verba haec sensum, non textum S. Thome exhibent, in 4, dist. 6, qu. 1, art. 1, solut. 1, corp.; et sol. 2, ad 1; sed fatendum est juxta S. Thomam, dict. sol. 2, ad 1, in Baptismo presupponi nativitatem ex utero: « Generatio spiritualis, inquit, quae fit per

non potest; intelligendo utique de ablutione sine aperitione uteri: ergo si potest ablutio pervenire, ut bene arguit Summus Pontifex Benedictus XIV, bene potest puer baptizari. — Et quod possit, ait noster Pontifex cum Comitolo^e constare ex iudicio medicorum et obstetricum. Immo afferit doctrinam Silvestri et Vasquez, qui dicunt infantem involutum in secundina valide baptizari; quia haec habetur velut pars infantis, cum ipsa continuetur cum infantis umbilico. Idque probabile censent Laymann¹ ex Angelo et Armilla, ac Diana² cum Praeposito.

His positis, puto in casu necessitatis omnino infantem (sub conditione tamen) baptizandum esse in praedictis casibus^f.

Hic autem sedulo animadvertisendum est id quod docet D. Thomas^g, dicens: *Exspectanda est totalis egressio pueri ex utero ad Baptismum, nisi mors immineat. Si tamen caput egrediatur..., debet baptizari, periculo imminentem: et non est postea rebaptizandus, si eum perfecte nasci contigerit. Et videtur idem faciendum, quaecumque alia pars egrediatur, periculo imminentem: quia tamen in nulla exteriorum partium integritas vitae ita consistit*,

¹ Bened. XIV, de Synodo, lib. 7, cap. 5, num. 3 et 5. — ² Silvest., v. *Baptismus IV*, quer. 1. — ³ Vasq., disp. 145, cap. 4, num. 31. — ⁴ Lib. 5, tr. 2, cap. 3, num. 3. — ⁵ Ang., v. *Baptismus VI*, n. 4. — ⁶ Armil., v. *Baptismus*, n. 28. — ⁷ Part. 5, tr. 3, resol. 4. — ⁸ Praepos., qu. 66, art. 8, dub. 3, n. 90. — ⁹ 3 P., qu. 68, art. 11, ad 4. — ¹⁰ Sambovius, is est

ministerium hominum in Baptismo, praesupponit nativitatem ex utero, qua homo in notitiam et societatem hominum prodit».

^{e)} Comitulus, non citatus hic a Benedicto XIV, id tamen, lib. 1, qu. 13, supponit; casum enim sic initio quaestio ponit: « Infantis caput abluitur in matris utero, pronuntiata tota forma baptismi ». Idque postea non refilit.

^{f)} Et ita etiam auctores non pauci allegati pro secunda sententia, ut Contin. Tournely, Holzmann, Elbel, Babenstuber, Croix, Pignatelli, dicentes vel dubium esse illum Baptismum, vel puerum esse rebaptizandum sub conditione. — Idemque de infante qui in secundina adhuc inclusus fuit baptizatus dicunt aut innuunt Armilla, Diana et Praepositus. — Quod concordat cum decreto S. C. C., diei 12 Julii 1794 in Sutrina, quo declaravit Baptismum iterandum esse sub conditione, in quodam casu quo fetus in utero supra verticem

sicut in capite, videtur quibusdam quod propter dubium, quacumque alia parte corporis abluta, puer post perfectam nativitatem sit baptizandus sub hac forma: Si non es baptizatus, ego te baptizo.

Quidquid autem dicant Sambovius et Pontas, apud [Contin.] Tournely⁴, nempe quod puer etiam eo casu baptizatus in capite, est sub conditione rebaptizandus, quia non dicitur natus qui solum caput extra matrem extulit; certum tamen mihi est oppositum ex praefata doctrina D. Thomas et aliorum communiter cum Rituall Romano⁵, ubi id expresse sic confirmatur:

Si infans caput emiserit, et periculum mortis immineat, baptizetur in capite; nec postea, si vivus evaserit, erit iterum baptizandus.

Quarerit³. *An valeat Baptismus, si aqua tantum vestes aut crines baptizantur?*

Si tangat tantum vestes, invalidus est Baptismus; ut merito dicunt Concina⁶, Elbel⁷, et Salmant.⁸ cum aliis communiter (contra Leandrum⁹), qui laudat Sotum, Valentia, etc.).

Idem dicunt Concina⁹ et Bonacina¹⁰ cum aliis de Baptismo cum ablutione cri-

Neque sub condizione rebaptizandus.

Si vestes tantum tangantur, invalidus Baptismus.

Si crines, dubius.

¹ Sainte-Beuve, Cas., tom. 3, cas. 297. — ² Pontas, v. *Baptismus*, cas. 17. — ³ De Bapt., cap. 3, art. 2, concl. 1, collig. 2, v. *Quin et censem*. — ⁴ § De pueris baptizandis. — ⁵ De Bapt., cap. 5, n. 8. — ⁶ De Bapt., n. 23. — ⁷ Tr. 2, cap. 2, n. 37. — ⁸ Loc. cit., num. 7. — ⁹ Disp. 2, de Bapt., qu. 2, punct. 8, n. 21.

baptizatus erat. Vide *Thesaur.*, resol. anno 1794, fol. 165 et seqq. — Et hoc etiam si medicus vere peritus et probus testetur per methodum longe perfectorem, quae nunc adhibetur, aquam sine dubio caput infants in utero attingisse, uti declaravit eadem S. C. C., die 16 Martii 1897.

^{g)} Leander utique citat Sotum et Valentia, quasi innuentes probabilem esse sententiam quae affirmat valere hujusmodi Baptismum. Ipse tamen, de Bapt., disp. 2, qu. 23, sicut et S. Alphonsus, contrariam probabilem existimat: « Probabilis longe respondeo, non fieri Baptismum, nisi baptizandi vestes ita delicatae sint ut aqua attingere possit carnes ». — Sotus vero, in 4, dist. 3, art. 7, v. *Dubium autem*; Valentia, in 3 P., disp. 4, qu. 1, punct. 2, v. *Quinto sequitur*, non satis accurate citantur; negant enim valere sacramentum; et ad summum concedunt dubium esse, proindeque sub conditione iterandum esse volunt.

num dumtaxat. — Sed absolute oppositum tenent Toletus, Valentia^{h)}, Coninck, Henriquez, Graffius, Ledesmaⁱ⁾, etc., apud Lugo¹; quorum sententiam merito ipse Lugo probabilem putat. Ratio, quia, licet capilli non sint animati, non sunt tamen pura excrements; sed bene sunt hominis partes: sicut est cutis exterior, quae nec etiam informata est ab anima, et tamen haec utique in Baptismo aqua abluitur, non cutis interior. — Hinc recte dicunt Laymann^j, Lugo^k, Viva^l, Salmant.^m; et Dianaⁿ cum Soto, Vasquez^o, Praeposito et Ochagavia, Baptismum in crinibus collatum saltem dubium esse; et ideo in necessitate, si in alia parte praestari non potest, adhibendum esse sub conditione.

Et idem dicendum est cum Salmant.^p et D. Thoma^q, de Baptismo qui non possit conferri, nisi in digito, pede aut alia minima parte corporis.

Quaeritur 4°. *An valeat Baptismus collatus in alia parte principali quam in capite, puta in scapulis, humeris vel pectori?*

Tolet., lib. 2, cap. 18, i. f. - Coninck, qu. 66, n. 78, i. f. - Henrig., lib. 2, cap. 7, num. 2. - Jacob, de Graffius, Decis. aur. part. 2, lib. 1, cap. 4, n. 29. - ¹ Resp. mor., lib. 1, dub. 1, n. 3. - Lugo, loc. cit., a. n. 4. - ² Lib. 5, tr. 2, cap. 3, num. 3, v. f. - ³ Loc. cit. n. 11. - ⁴ Tr. 2, cap. 2, num. 41. - ⁵ Part. 5, tr. 3, resol. 4. - ⁶ Sotus, in 4, dist. 3, art. 7, v. *Equiv autem. - Praepos.*, qu. 66, art. 8, dub. 3, n. 90. - *Ochagav.*, de Bapt., qu. 4, n. 3 et 5. - ⁷ Loc. cit., n. 41. - ⁸ 3 P., qu. 68, art. 11, ad 4. - ⁹ Disp. 20, sect. 2, collig. 2, v. *Sed quia.* - ¹⁰ 3 P., qu. 66, art. 7, ad 3.

^{h)} Valentia, loc. cit., v. *Sexto sequitur* ut probabilius tantum sic tenet; hinc assertit iterari posse sub conditione. — Petrus de Ledesma, de Baptismo, cap. 3, concl. 3, dub. 3, docet hujusmodi Baptismum valde probabilitater validum esse; dicit tamen contraria sententiam probabiliorum. — Quapropter hi autores non dissentient ab opinione quae S. Alphonso probatur.

ⁱ⁾ Quin etiam Viva, de Bapt., qu. 2, art. 3, n. 5, absolute scribit: « Non satis est quod aqua tangat capillos ».

^{j)} Vasquez, disp. 145, cap. 4, num. 31: « Satis esse, inquit, si aqua solum contingat capillos ». At disp. 146, cap. 4, n. 26 et 27, in universum docet iterandum esse Baptismum, ubi adsunt contraria doctorum opiniones.

^{k)} Anacletus non videtur dubitare de valore hujus Baptismi; nam, tr. 14, dist. 3, n. 19, quando in capite non potest baptizari, « in casu necessitatis, inquit, utputa propter peri-

Communissima est sententia affirmativa, quam tenent Busenbaum, ut supra, [n. 105, ad 4], et Suarez^s, Filliuccius^t, Holzmann^u, et alii apud Croix^v. — Attamen Concina^w, Anacletus^x; et Platel apud Croix^y, putant dubium esse talem Baptismum. Et ratio videtur assignari a D. Thoma^z, ubi ait: *Quia tamen in nulla exteriorum partium integritas vitae ita consistit sicut in capite; videtur quibusdam quod propter dubium, quacunque alia parte corporis abluta, puer post perfectam nativitatem sit baptizandus sub hac forma: Si non es baptizatus, etc.*

Unde, propter aliquale dubium quod in tali Baptismo, praeterquam in capite collato, intervenit, merito dicunt Viva¹⁵; et Salmant.¹⁶ cum Trullench, Ledesma^l, Torreblanca et Antonio a Spiritu S., ad majorem cautelam licite posse illum repeti^m. — Et idem sentit Contin. Tournely¹⁷, dicens: *Sed quia in re tanti momenti tutiora semper sequenda sunt, quisquis alibi quam in capite baptizatus fuerit..., denuo rebaptizandus est sub conditione; ex D. Thoma, qui alibi¹⁸ sic ait: Si*

Si pars
principia-
lior, com-
munissime
dicitur va-
lidus.

Ad vali-
dem suffici-
tuna abluti-
o.

Potes-
tamen sub
conditione
repeti.

Potes-
tamen sub
conditione
repeti.

Trina re-
quiritur de
praecerto
gravi.

totum corpus aqua non possit perfundi propter aquae paucitatem..., oportet caput perfundere, in quo manifestatur principium animalis vitae.

Quaeritur 5°. *Utrum ad Baptismum requiratur trina ablution?*

Quod ad validitatem spectat, nulli dubium, validum esse Baptismum per unam ablutionem collatum; ut omnes docent cum D. Thoma¹, ex can. *De trina, de consecr.*, dist. 4, ubi D. Gregorius id ut certum habet, dicens: *Reprehensibile esse nullatenus potest, infantem in Baptismate vel ter vel semel immergere.* Et aliquando in Ecclesia una tantum immersio adhibita fuit; ut ferunt Antoine, Renzi et alii. — Verum Laymann² et Elbel³ dicunt in hoc servandam esse consuetudinem uniuscujusque Ecclesiae. In nostro autem Rituall Romano trina praecipitur infusio.

Utrum vero hic ritus servandus sit sub mortali?

Negat Holzmann. — Sed verius affirmit Renzi; quia hujusmodi ritus est materia satis gravis; cum enim in Baptismo exprimatur mysterium Trinitatis, con-

gruum est ut trina ablutione conferatur. Idque expresse docet D. Thomas⁴, loquens de trina immersione quae tunc fieri solebat, dicens: *Et ideo graviter peccaret aliter baptizans; quasi ritum Ecclesiae non observans.* — Et hic bene advertunt Antoine, et Busenbaum, ut supra, [n. 105, ad 5], cum Reginaldo et Laymann, curandum ut forma non perficiatur antequam trina fiat ablution.

Quaeritur 6°. *An sit materia sufficiens una vel altera gutta ad baptizandum?*

Affirmant Vasquez⁵, et Henriquez apud Laymann⁶; ac Leander et Diana cum Ochagavia, Maeratio, etc. — Sed negant communiter Laymann⁷, [Contin.] Tournely⁸; et Concina⁹ cum Soto, Suarez et Valentia; praesertim si gutta non fluit¹⁰. — Probabilius tamen Holzmann¹⁰ et Elbel¹¹ dicunt esse materiam dubiam. — Sed si baptizans motu digitu madefacti ablueret partem corporis baptizandi, Anacletus¹², et Bonacina¹³ cum Scoto¹⁴, Coninck¹⁵, Filliuccio et communi habent Baptismum ut certum; licet [Contin.] Tournely adhuc de hoc dubitat.

Una vel
altera gut-
ta, probabi-
lius materia
dubia.

¹ 3 P., qu. 66, art. 8. — *Antoine*, de Bapt., qu. 3. — *Rensi*, de Bapt., cap. 1, qu. 10. — ² Lib. 5, tr. 2, cap. 3, n. 4, i. f. — ³ *Confer*, 4, de Bapt. natura, n. 24; — *Holam.*, de Bapt., n. 101. — *Rensi*, loc. cit., — ⁴ Loc. cit., art. 8, corp. — *Antoine*, loc. cit. — *Regin.*, lib. 27, n. 20 et 31. — *Laym.*, tr. 2, cap. 3, num. 4, i. f. — ⁵ In 3 P., disp. 145, cap. 3, n. 23, et praesertim cap. 4, num. 32. — *Henrig.*, lib. 2, cap. 7, num. 2; et cap. 21, n. 4. — ⁶ Lib. 5, tr. 2, cap. 3, n. 1, v. f. — *Leand.*, de Bapt., disp. 2, qu. 3. — *Diana*, part. 5, tr. 3, resol. 5. — *Ochagav.*, de Bapt., qu. 4,

— *Contin.* Tourn., de Bapt., cap. 3, art. 2, collig. 1, i. f.

⁷) A qua sententia non videntur dissentire Leander et Ochagavia; Leander enim scribit probabilius satis esse unam alteram guttam, « praesertim si per corpus fluant »; et Ochagavia: « Debet tamen aqua per corpus vel per aliquam ejus partem defluere ».

⁸) Scotus id satis innuit, scribens in 4, dist. 3, qu. 3, v. *Hic dicendum*: « Sufficit lotio in communi dicta corporis ab aqua, alio hoc agente; quod nihil aliud est, nisi quod

oportet istum contactum corporis ab aqua fieri ab alio causante contactum istum; et isto modo intelligendo ablutionem et lotionem, lotio est materia proxima ».

⁹) Coninck, qu. 66, n. 83, non loquitur de hoc casu, ubi sermo est de extremo digito baptizantis; sed solum de extremo baptizandi digito: utrum scilicet valide quis baptizetur in extremo digito; quem dicit esse Baptismum dubium.

DUBIUM II.

Quae sit Forma Baptismi.

108. Vide apud Busenbaum quae sint formae validae. Quae invalidae. Quae dubiae. — 109. Quot modis possit forma variari: 1° Per mutationem. — 110. 2° Per corruptionem. 3° Per transpositionem. — 111. 4°. Per additionem. — 112. 5° Per diminutionem. — Hinc dub. 1. An invalidet Baptismum omissione conjunctionis Et. — Dub. 2. An omissione praepositionis In. — Dub. 3. An valeat Baptismus, collatus tantum In nomine Christi.

Forma Baptismi.

108. — « Resp. Forma necessaria Baptismi est haec: *Ego te baptizo in nomine Patris, et Fili, et Spiritus Sancti. Amen.* » A qua non differt illa Graecorum substantialiter: *Baptizetur* (vel, ut Arcadius vult, *baptizatur*) servus Christi, in nomine Patris, etc. ». — [Damnata fuit propositio 27 ab Alexandro VIII: *Valuit aliquando Baptismus sub hac forma collatus: In nomine Patris, etc., praetermissis illis: Ego te baptizo.*].

Porro quinque sunt, quae significantur in prolatione formae, juxta quae valet ejus debet expendi: 1°. *Persona baptizantis*, saltem implicita: quod in forma Graecorum non negligitur, cum rō baptizetur idem valeat ac baptizetur a me. — 2°. *Actus baptizandi*; quia alioquin forma non haberet connexionem cum materia, eamque non determinaret, cum ablutio ad varios fines possit referri. — 3°. *Persona baptizandi*; quia, uti ablutio, ita et forma circa certam personam versari debet. — 4°. *Unitas divinae naturae*: quod fit per voces, *in nomine*. — 5°. *Trinitas Personarum*: idque explicite et distincte vulgaribus vocabulis. — Filiuccius⁵, Laymann⁶, Bonacina⁷.

Unde resolvest:

1°. *Valide* baptizat, etsi venialiter peccat, qui pro *Baptizo*, dicit *Abluo, Merigo*, etc.; vel pro *Te*, utitur communis nomine Graecorum more, vel proprio; vel *baptizo Petrum*; vel qui honoris causa dicit *baptizo Dominationem vestram*^a. — Laymann¹, Bonacina².

^a Arcud., Concord. Eccles. occid. et orient., lib. 1, de Bapt., cap. 8. — ¹ Tr. 2, cap. 3. — ² Lib. 5, tr. 2, cap. 4. — ³ De Bapt., qu. 2, punct. 4. — ⁴ Lib. 5, tr. 2, cap. 4. n. 2 et 3; cfr. tr. 1, cap. 4, n. 4. — ⁵ Disp. 2, de Bapt., qu. 2, punct. 4, n. 9, 10 et 17. — ⁶ Bonac., loc. cit., n. 11 et 16. — ⁷ Tr. 2, cap. 3, n. 1, 6 et 39.

108. — ^a) Auctores citati loquuntur de similibus appellationibus loco verbi *Te*; sed Bonacina dicit mortale peccatum admitti si usurpentur.

Mutationes non tollentes valorem.

« 2°. *Valet* forma, etsi omissit *Ego et Amen*; quia omnia significata per formam salvantur. Secus, si omissit *Te*; quia non significatur persona baptizans^b. Ibid. ³ ». — [Est communis cum Salmant. ⁴].

« 3°. Non valent hae formae: 1°. *Baptizo te in nominibus Patris et Fili, etc.*; quia multiplicatur natura, seu essentia divina. — 2°. *Baptizo te in Patre et Filio, etc.*; vel *cum Patre, etc.*; vel *per Patrem*; vel *in nomine Patris per Filium, in Spiritu Sancto*; vel *in fide, virtute, maiestate Patris, etc.* (quam tamen alii dubiam esse volunt). Ratio, quia significatur diversitas essentiae, aut certe unitas non satis exprimitur. — 3°. *Baptizo te in nomine Dei, vel Sanctissimae Trinitatis*; vel *in nomine Dei unius et trini*; vel *in nomine trium Personarum*: vel *Patris et Fili*, omissa Persona Spiritus Sancti. — Ratio, quia non exprimuntur distincte tres Personae. — 4°. *In nomine Domini nostri Jesu Christi*. Qua tamen forma olim Apostolos usos sed ex speciali privilegio, multi docent; alii negant, dicuntque eos baptizasse *in nomine Christi*, addendo illud nomini secundae personae, non omissis nominibus aliarum Personarum. — Cum ergo Nicolaus Papa dixit eam formam valere vel intellexit, si pro nomine *Fili* ponatur nomen *Christi*; vel *in nomine Christi* pro vice *Christi* intellexit; vel locutus est ut doctor privatus. — Vide auctores citatos.

Formae invalidae.

Formae dubiae.

« 4°. *Dubiae* sunt formae, ob sententiam utrinque probabilem auctorum: 1°. *Baptizo te in nomine Patris, in nomine Fili, in nomine Spiritus Sancti*; vel: « *Baptizo te in nomine Patris, baptizo te in nomine Fili, etc.* — Ratio, quia non exprimitur unitas essentiae. — 2°. *Baptizo te in nomine Genitoris, Geniti et Spirati*; vel *in nomine Omnipotentis, Sapientis et Boni*; vel *in nomine Ingenui, Geniti et Doni*. — Ratio, quia Tri-nitas Personarum non explicatur vocibus quibus a fidelibus omnibus debet et potest apprehendi. — 3°. *Baptizo te in nomine Patris, et Fili, et Spiritus Sancti, et Mariae Virginis*. — Quia dubium est de intentione ministri: qui, si eo sensu voluit dicere *Mariae*, quo Patris et Filii et Spiritus Sancti, non valet; cum sit contra sensum essentialium a Christo intentum. Si vero tantum voluit illam invocare, ut coadjutricem gratiae impetranda vel aliter, valet; cum tantum sit mutatio accidentalis. — Filiuccius^b. — Vide etiam Laymann¹, et Bonacina².

Forma legitima.

Quot modis variari possit.

109. — Vera et legitima forma Baptismi haec est: *Ego te baptizo in nomine Patris, et Fili, et Spiritus Sancti. Amen*^a. — Ita definitum in concilio Lateranensi³ et in Tridentino⁴, ex illo Matth. xxviii: *Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, et Fili, et Spiritus Sancti*.

Multipliciter autem potest haec forma variari, nempe 1°. per verborum mutationem; 2°. corruptionem; 3°. transpositionem; 4°. additionem; 5°. diminutionem. — In his autem omnibus, ad discernendum quando variatio invalidet vel non sacramentum, attendi debet an ipsa sit sub-

¹ Lib. 5, tr. 2, cap. 4, n. 4, 5 et 6. — ² Disp. 2, qu. 2, punct. 4, n. 12. — ³ Cap. Firmiter, § 4, de Summa Trinit. — ⁴ Sess. 7, de Bapt., can. 4. — ⁵ 3 P., qu. 60, art. 8. — ⁶ De Sacram. i. g., disp. 2, num. 107. — ⁷ Qu. 60, art. 8, n. 68. — ⁸ Lib. 6, part. 1, n. 30. — ⁹ Suar., de Sacram. i. g., disp. 2, sect. 4, n. 6, v. *Sed ut haec*. — Cajetan., in 3 P., qu. 60, art. 7, ad 2. — ¹⁰ Dicast., tr. 1, de Sacram. i. g., disp. 1, n. 17; et tr. 2, de Bapt., disp. 1, n. 131. — ¹¹ Tr. 2, cap. 3, n. 12. — ¹² Suar., disp. 21, sect. 2, n. 2. — ¹³ Fill., tr. 2, cap. 3, n. 51.

^b Filiuccius, tr. 2, cap. 3, n. 50 et 60, non loquitur de invocatione B. M. V. Ceterum validum habet Baptismum in cuius forma, verba *In nomine* ter pronuntiantur; dubium autem Baptismum, collatum cum verbis aequivalentibus nominibus Patris, Filii et Spiritus Sancti.

Mutatio idiomatis, accidentalis.

stantialis an accidentalis. *Substantialis* enim variatio est cum corruptitur substantia sensus verborum a Christo Dominio intenti; et haec quidem sacramentum invalidat. *Accidentalis* vero est cum idem remanet sensus; et haec non invalidat, nisi, ut advertit D. Thomas⁵, aliquis formam sic mutando, intendat... alium ritum inducere, qui non sit ab Ecclesia receptus...; quia non videtur quod intendat facere id quod facit Ecclesia.

Hinc 1°. Quod ad MUTATIONEM verborum pertinet, variatio *accidentalis* est:

1°. Si mutatur idiomma; ut communiter omnes docent. — Immo Lugo⁶, Coninck⁷; et Croix⁸ cum Suarez, Cajetano, Dicastillo et Arriaga⁹, dicunt hoc procedere, etiamsi plura idiomata in eamdem formam conflarentur. Quia, licet tunc propositio non videatur moraliter significativa apud homines; in sacramentis tamen non requiritur ut audiens, vel ut proferens verba intelligat: modo voces per se sint significative, et ipse velit id significare quod Christus intendit.

Praeterea, recte notat Croix cum Sà, Trullench, Victoria, Reginaldo, Gobat et Dicastillo, melius esse ut mulieres caeterique rudes, si baptizent, utantur lingua materna; cum nesciant perfecte proferre latinam. — Advertunt tamen Salmant.⁹ cum Suarez et Filiuccio, verbum *baptizo* retinendum quantum fieri potest, dicendo: *Ioli battezzo* etc.; quia ex accommodatione verborum factum est ut verbum hoc utriusque linguae inserviat.

2°. Etiam variatio *accidentalis* est, si substituantur verba synonyma, v. g. *abluo*, *lavabo*, *intingo*, pro *baptizo*; ut communiter dicunt cum Busenbaum (ut supra, n. 108),

Substitutio verborum synonymorum, mutationis accidentalis.

⁵ Lib. 5, tr. 2, cap. 4, n. 179, i. f. — ⁶ Croix, lib. 6, part. 1, n. 30. — ⁷ Sà, v. *Baptismus*, n. 12. — ⁸ Trull., lib. 2, cap. 1, dub. 4, num. 12. — ⁹ Victor., Sum., de Bapt., num. 18, i. f. — ¹⁰ Regin., lib. 27, n. 31. — ¹¹ Gobat, tr. 2, num. 88. — ¹² Dicast., tr. 1, de Sacram. i. g., disp. 1, n. 117; et tr. 2, de Bapt., disp. 1, n. 131. — ¹³ Tr. 2, cap. 3, n. 12. — ¹⁴ Suar., disp. 21, sect. 2, n. 2. — ¹⁵ Fill., tr. 2, cap. 3, n. 51.

^a) In Rituali Romano deest verbum *Amen*. Hinc recte in *Hom. Apost.*, tr. 14, n. 14, et in *Confess. diretto*, cap. 13, n. 10. S. Doctor in exhibenda forma Baptismi omittit particulam istam. Cfr. notam b ad num. 11 supra.

^b) De forma in qua plura misceantur idiomata, Arriaga, de Sacram. i. g., disp. 7, n. 2,

Suarez¹, Natalis Alexander², Toletus³; Sporer⁴ cum Laymann, Bonacina et Croix; Salmant.⁵ cum Coninck et Leandro; Elbel⁶; et Concina⁷ cum Soto, Vasquez, Berti et communi. — Contra Alensem, Gabrielem, etc., qui putant non valere talem Baptismum: quia tunc censetur minister non habere veram intentionem faciendo ritum Ecclesiae; cum illa diversa verba potius profanam quam sacramentalem significant ablutionem. — Sed bene respondet Concina⁸ quod tunc sacramentum, si infirmaretur, non jam infirmaretur ex defectu verborum, sed intentionis ministri: sed cum minister veram habet intentionem baptizandi, vere baptizat, determinando per intentionem verba illa profana ad ablutionem sacramentalem (juxta dicta cum D. Thoma, n. 23, v. Prob. 4°).

Idem dicitur, si proferatur forma more Graecorum, nempe: *Baptizetur servus Christi in nomine Patris, etc.*; ut approbatum fuit ab Eugenio IV in concilio Florentino.

Utrum autem valeat Baptismus, si dicatur: *In nomine Genitoris, et Geniti, et Procedentis ab utroque?*

Affirmat Cajetanus⁹. Ratio (quam ait Concina¹⁰ non carere suo fundamento), quia in communi theologorum sermone, pro eodem accipi solent nomina Genitoris, Geniti, etc. — Sed Baptismus taliter collatus saltem est dubius¹¹; ut docent Laymann¹², Palaus¹³, Contin. Tournely¹⁴, Holzmann¹⁵, Salmant.¹⁶, Roncaglia¹⁷; et Concina¹⁸ cum Estio, Suarez, Vasquez et communi thomistarum et scotistarum. Atque expresse

¹ Disp. 21, sect. 2, n. 2. — ² Lib. 2, de Bapt., cap. 1, art. 3, reg. 10. — ³ Lib. 2, cap. 19, num. 2. — ⁴ Suppl. Sacram., cap. 1, num. 28, iv. — ⁵ Laym., lib. 5, tr. 1, cap. 4, assert. 5. — ⁶ Bonac., qu. 2, punct. 4, n. 17. — ⁷ Croix, lib. 6, part. 1, n. 31. — ⁸ Tr. 2, cap. 3, n. 11. — ⁹ Coninck, qu. 66, n. 44. — ¹⁰ Leand., disp. 3, qu. 10. — ¹¹ Confer. 5, de Forma et Ministro Bapt., n. 48. — ¹² De Bapt., cap. 7, n. 6. — ¹³ Sotus, in 4, dist. 3, art. 5, v. *De mutatione aetem.* — ¹⁴ Vasq., disp. 142, cap. 2, num. 12. — ¹⁵ Berti, lib. 31, cap. 10, n. 1. — ¹⁶ Aliens., Sum., part. 4, qu. 8, membr. 3, art. 3, § 3, v. *Item similiter.* — ¹⁷ Gabr., Biel, in 4, dist. 3, art. 3, dub. 3. — ¹⁸ Loc. cit., n. 6, i. f. — ¹⁹ D. Thom., 3 P., qu. 64, art. 8. — ²⁰ Eugen. IV,

id docuit ipse D. Thomas¹⁸, ubi de hoc rationem assignat, dicens: *Sicut aqua sumitur ad Baptismum, quia ejus usus est communior ad ablendum; ita ad significandum tres Personas, in forma Baptismi assumuntur illa nomina* (scilicet Patris et Filii, etc.), *quibus communius consueverunt nominari Personae in illa lingua; nec in aliis nominibus perficitur sacramentum.* — Hinc (ut refert Contin. Tournely¹⁹), S. Pius V, cum nova editio fieret Romae operum Cajetani, jussit suam opinionem eradi²⁰.

Putat autem Concina²⁰, validum esse Baptismum sic collatum: *In nomine Patris, et Jesu Christi, et Spiritus Sancti;* quia, ut ait, Jesus Christus vere est Filius Patris. — Sed huic merito non acquiescit Frassen²¹; quia, licet Jesus Christus noscatur esse Filius Patris, tamen hic id non sufficienter exprimitur. Secus, dicit Frassen, si pro nomine Spiritus Sancti dicatur *Spiritus Paracliti*; quia in verbo *Spiritus* jam satis exprimitur tertia Persona.

110. - II°. Quod ad CORRUPTIONEM verborum pertinet, notat D. Thomas²² facilius induci mutationem substantialis, si corruptio fiat initio vocis; ut, si pro *Patris*, dicatur *Matris*.

Secus, si corruptio fiat in fine. — Hinc Zacharias Papa, in can. *Retulerunt, de consecr., dist. 4*, validum declaravit Baptismum sic collatum: ^{a)} *Ego te baptizo in nomine Patria, et Filia, et Spiritu Sancta.* Idem dicitur, si quis ob balbutiem vel praecipitantiam dicat: *Batizo, aut Baba-*

Corruptio initio vocis, facilius substantialis.

Decret. ad Armenos, § *Primum omnium*; ap. Labbe, tom. 18, col. 547. — ^{b)} In 3 P., qu. 66, art. 5, ad 7. — ^{c)} Loc. cit., n. 11. — ^{d)} Lib. 5, tr. 2, cap. 4, num. 4. — ^{e)} Tr. 19, punct. 5, num. 16. — ^{f)} De Bapt., cap. 4, art. 2, concil. 4, v. *Quares.* — ^{g)} De Bapt., num. 114. — ^{h)} Tr. 2, cap. 3, num. 33. — ⁱ⁾ Tr. 17, cap. 2, qu. 6. — ^{j)} De Bapt., cap. 7, num. 11. — ^{k)} Estius, in 4, dist. 3, § 6, v. *Si vero.* — ^{l)} Suar., disp. 21, sect. 4. — ^{m)} Vasq., disp. 144, cap. 2. — ⁿ⁾ 3 P., qu. 66, art. 5, ad 7. — ^{o)} Loc. cit., art. 1, concil. 2, v. *Ceterum.* — ^{p)} Loc. cit., num. 11. — ^{q)} Scotus academ., tom. 10, tr. 1, disp. 1, art. 1, qu. 6. — ^{r)} Frass., loc. cit. — ^{s)} Loc. cit., qu. 60, art. 7, ad 3.

Ob balbutiem, accidentalis.

scribit: «Qui diceret eam non esse sufficientem formam, haud multum a vero aberraturum»; subdens inferius: «Nihilominus tamen, non caret etiam probabilitate contraria sententia».

^{c)} Nota verbum S. Alphonsi: *Saltem est dubius; nam aliqui auctores ex citatis proba-*

bilius aut communius (ut dicunt) tenent esse invalidum; et sunt Holzmann, Concina, Estius.
^{a)} *Opinionem scilicet de Baptismo collato in nomine Christi.*

110. - a) Zacharias validum esse ait Baptismum sic collatum, si ex sola linguae impe-

tizo, aut Batizo pro Baptiso; vel Fili pro Filii. Ratio hujus est, quia voces ita constitutae sunt, ut si aliquando cum vitio proferantur, idem significant^{b)}. — Ita Concina^{c)}; et Croix^{d)} cum Lugo, Suarez et communi.

Et sic etiam valere Baptismum ait Concina^{e)} si dicatur abbreviate: *In nom. Patr., etc.*

III. Quoad TRANPOSITIONEM, inquit S. Thomas^{f)}: *Nomina et verba transposita idem significant.* — Hinc transpositio per se facit mutationem tantum accidentalem; ut si dicas: *Te baptizo ego in nomine Patris, etc.*

Idem dicunt Lugo^{g)}; et Croix^{h)} cum Toledoⁱ⁾, Dicastillo, Aversa et alii, si dicas: *Te baptizo ego in nomine Filii, et Patris, et Spiritus Sancti.* — Nec obstat, si praeponendo Filium velles significare hunc esse principium Patris. Nam, ut recte ait Lugo^{j)}, contra Sotum^{k)}, ex naturali significatione, ipsum nomen Patris sonat esse principium Filii. Nec error ministri internus praejudicat valori sacramenti; ut docuit Nicolaus I ad consulta Bulgarorum^{l)} (apud Tournely^{m)}), ubi dixit: *Jam satis, inquit (Augustinus), ostendimus ad Baptismum, qui verbis evangelicis consecratur, non pertinere cujusquam vel dannatis vel accipientis errorem: sive de Patre, sive de Filio, sive de Spiritu Sancto*

¹ De Bapt., cap. 7, n. 14. — ² Lib. 6, part. 1, n. 36. — ³ Lugo, de Sacram. i. g., disp. 2, n. 108. — ⁴ Suar., disp. 2, sect. 4, n. 18, v. *Septima.* — ⁵ De Bapt., cap. 7, n. 14. — ⁶ 3 P., qu. 60, art. 8, corp. — ⁷ Disp. 2, qu. 2, punct. 4, num. 5. — ⁸ De Bapt., cap. 7, n. 8. — ⁹ Tr. 19, punct. 5, num. 17. — ¹⁰ Suar., disp. 21, sect. 3, num. 10, v. *Sed quid.* — ¹¹ Henrig., lib. 2, cap. 8, num. 2. — ¹² Diana, part. 2, tr. 17, resol. 15. — ¹³ Lib. 6, part. 1, num. 34. — ¹⁴ Concina, loc. cit., n. 8.

ritia baptizans ita pronuntiaverit; secus vero, si ex errore aut haeresi.

^{b)} Quamvis non omnes auctores omnia haec exempla proferant; omnes tamen principium generale exponunt a quo fluunt allata exempla.

^{c)} Toletus, lib. 2, cap. 19, n. 3, id sane dicit, ita tamen limitando: «Dum non intendat errorem inducere contra fidem».

^{d)} Sotus scilicet, in 4, dist. 1, qu. 1, art. 8, i. f., obstarat dicere si praeponendum Filium, velles significare hunc esse principium Patris.

^{e)} Coninck, qu. 66, n. 58, id concedit, «nisi quis perverse haec intelligat, et hac repetitione velit significare pluralitatem essentiae». Quam limitationem Palaus non animadvertis.

^{f)} Laymann non satis accurate a Palau citatur; nam, lib. 5, tr. 2, cap. 4, n. 5, proponit dumtaxat exemplum sequens: *Ego te baptizo in nomine...; ego te baptizo in nomine... etc.*; cuius formae validitatem facile defendi posse ait; in praxi tamen se non repugnare, ut Baptismus iteretur sub conditione; «quia non satis exprimi videtur unius divinitatis essentia».

^{g)} Et haec est ipsius S. Alphonsi opinio.

aliter sentiat quam doctrina coelestis insinuat.

111. - IV°. Circa ADDITIONEM valet Baptismus, si addantur formae verba sensum non corruptientia; puta, ut docet S. Thomas¹⁰, si quis diceret: *In nomine Patris omnipotentis, et Filii unigeniti, etc.* Vel si diceret: *Ego te baptizo in nomine Dei Patris, qui te creavit, etc.* — Secus ait D. Thomas, si quis baptizaret dicendo: *In nomine Patris majoris, et Filii minoris;* nam sic tolleretur veritas sacramenti. — Validum tamen esse Baptismum putat Coninck^{a)}, si diceretur: *Baptizo te in nomine Patris, quem puto majorem, etc.* Idque non immerito; nam error (ut mox diximus) ministri, quem ipse per se junctam propositionem ibi adderet, non obstat sensui a Christo intento.

Quid, si quis diceret: *Ego te baptizo in nomine Patris, in nomine Filii, etc.?*

— Censem Bonacina¹¹ hunc Baptismum non esse validum; quia ibi non satis exprimeretur unitas divinae essentiae. — Sed probabilius validum esse censent Concina¹²; Palaus¹³ cum Coninck^{b)}, Laymann^{c)}, Suarez et Henriquez; ac Diana apud Croix¹⁴. Ratio, quia repetitio nominis nullo modo sensum immutat; prout neque immutaret sensus si diceretur: *In nomine Dei Patris, in nomine Dei Filii, etc.* Pluraque affert Concina Sacramentaria, in

Additio
sensus non
corrum-
pens, non
obest va-
lori.

Quaedam
formae du-
biae vel in-
validae.

quibus tò nomine repetitum legitur. Idem dicunt Toletus⁴⁾, Estius⁴⁾, et Concina¹⁾ cum Soto⁴⁾, Leandro, etc., si diceretur: *Ego te baptizo in nomine Patris, ego te baptizo in nomine Filii*, etc. Nec obstat ait Concina quod videantur istae tres formae imperfectae, ut objicit Comitolus; nam respondet hanc revera esse unam formam perfectam, cum moraliter continuetur. — Attamen, quia prima opinio Bonacinae non est omnino improbabilis, prout putant Busenbaum (ut supra [n. 108], ad 4.), Contin. Tournely²⁾, Salmant.³⁾ cum Nufiez⁴⁾; ideo talem formam censeo non esse tutam⁵⁾.

Certe autem non esset validus Baptismus, si diceretur: *Ego te baptizo in nominibus Patris, et Filii, etc.*; quia sic nullo modo explicaretur unitas essentiae divinae. — Sicut etiam esset saltem valde dubius Baptismus collatus sequentibus formis: *In virtute Patris, etc.*; vel *in nomine SS. Trinitatis*; vel *in nomine Unitus et Trini*; vel *in nomine Trium Personarum*. — Vide Concina⁴⁾ et Sporer⁵⁾.

¹⁾ De Bapt., cap. 7, n. 12. - *Leand.*, disp. 3, qu. 26. — *Concina*, loc. cit. — *Comit.*, lib. 1, qu. 7. — ²⁾ De Bapt., cap. 4, art. 2, v. f., v. *Sed quid.* — ³⁾ Tr. 2, cap. 3, n. 20. — ⁴⁾ Loc. cit., n. 10. — ⁵⁾ Suppl. Sacram., cap. 1, num. 25. — ⁶⁾ 3 P., qu. 60, art. 8. — ⁷⁾ Tr. 2, cap. 3, num. 2 et 40. — ⁸⁾ Suppl. Sacram., cap. 1, n. 28. — ⁹⁾ De Sacram., tr. 2, disp. 3, qu. 3 et 32. — *Fill.*, tr. 2, cap. 3, num. 48 et 49; cfr. num. 63 et 64. — *Jacob. de Graffis*, Decis. aur., part. 2,

Si quis autem ad nomina trium Personarum adderet nomen B. V. Mariae, dicit D. Thomas⁶⁾ quod si hoc faceret mente haeretica, intendens Baptismum conferre in nomine Virginis, sicut in nomine SS. Trinitatis, invalidus esset; quia perverteretur vera divinitatis confessio. — Secus, si quis rusticus tantum ob importunam devotionem nomen Virginis adjiceret.

112. - V°. Quod ad DIMINUTIONEM tandem verborum pertinet, certum est valere Baptismum, si omittantur verba *Ego et Amen*; ut omnes convenient. Et talem omissionem culpam venialem non excedere dicunt communiter Salmant.⁷⁾, Sporer⁸⁾; Leander⁹⁾ cum Filiuccio, Graffio, Soto, Vasquez, Palao, Turrecremata, Ledesma, Granado, Henriquez, etc.; quia haec verba non sunt de essentia Baptismi¹⁰⁾. — Sicut contra est verbum *Te*, cuius omissione redderet quidem Baptismum invalidum; prout recte dicunt Petrocorensis¹¹⁾ et Concina¹⁰⁾ cum communi, adversus quosdam non audiendos.

Omissio
verborum
Ego et A-
men non
tollit valo-
rem.

Omissio
verbi *Te*
tollit valo-
rem.

¹⁰⁾ Lib. 1, cap. 3, n. 28. — *Sotus*, in 4, dist. 3, art. 5, v. *Quod si sciscieris. Vasq.*, disp. 142, cap. 3, n. 30. — *Fatius*, tr. 19, punct. 5, num. 2. — *Turrecr.*, in can. *Si non, § Ad primum*, n. 6, de consecr., dist. 4. — *Petr. de Ledesma*, de Bapt., cap. 4, post init., dub. 1, v. *Dico 2. - Jacob. de Granado*, in 3 P., contrav. 4, de Bapt., tract. 2, disp. 1, num. 5. — *Henrig.*, lib. 2, cap. 8, num. 6. — ¹⁰⁾ De Bapt., cap. 7, n. 4.

^{d)} Exemplum istud, non apud ipsum Toletum, sed in additionibus ejus operi, lib. 2, cap. 19, n. 2, adjectis reperitur, tamquam dubia forma. — Toletus tamen in suis ad S. Thomam commentariis, quae manuscripta reliquit, et nuper typis mandata sunt, in 3 P., qu. 66, art. 5, dub. 12, formam istam: *Ego te baptizo in nomine Patris, amen; ego te baptizo in nomine Filii, amen; ego te baptizo in nomine Spiritus Sancti, amen*, ut validam habet, modo per hanc repetitionem non intendatur arianus error. — Estius, in 4, dist. 3, § 6, v. *Occurrunt*; *Sotus*, in 4, dist. 3, art. 5, v. *Unde ad argumentum*, exemplum praecedens habent, illud scilicet in quo verba *In nomine* repetuntur.

^{e)} Scilicet Nufiez, in 3 P., qu. 66, art. 5, diff. 4, v. *Ad argumentum*, aequivocam esse ait formam initio hujus paragaphi allatam; esseque validum vel invalidum Baptisma cum ea collatum, juxta sensum quem baptizans intenderit. « Unde sequitur quod, quando non advertit ad hoc qui baptizat, ut communiter

accidit mulieribus et rusticis, talis Baptismus est iterandus sub conditione ».

^{f)} Attamen S. C. S. Off., die 11 Januarii 1882 declaravit: « Baptismum exposita forma collatum esse validum ».

112. - a) Omnes quidem auctores de particula *Ego* loquuntur; cuius omissionem veniam esse ajunt, licet Jacobus de Graffis dicat esse mortalem, cui consentit Filiuccius pro Baptismo solemnii et publico; Turrecremata autem dicit esse peccatum. Sed particulam *Amen*, Turrecr. negat esse de pracepto, seclusa particulari consuetudine; Sporer negat ullum esse peccatum illam omittere; Filiuccius vero dicit esse praceptam, et Graffius addit sub mortali. *Sotus* denique, Vasquez, Palau, Ledesma et Granado nullam de illa mentionem habent. — Cfr. notam a ad n. 109 supra.

^{b)} Petrocorensis, de Bapt., cap. 4, qu. 3, v. *Si quis*, utique haec docet, « nisi quis eam [particularum] alio sensibili modo distingueret, dicens: *Ego baptizo creaturam hanc Dei, etc.* ».

Sed dubitatur 1º. Utrum invalidet Baptismum omissio conjunctionis *Et*, dicendo: *In nomine Patris, Filii, Spiritus Sancti?*

Quid de
omissione
copulae *Et*.
Negant Concina¹⁾; et Toletus, Comitus ac Gobat, apud Croix²⁾. Quia haec nomina Patris, Filii et Spiritus Sancti, utpote inter se relative opposita, jam significant distinctionem Personarum. — Affirmant vero Reginaldus³⁾, Vivaldus et Conradus, apud Croix³⁾. — Sed ipse Croix cum Aversa recte censet satis esse ad valorem Baptismi, si particula *Et* praeponatur tertiae Personae. Nam, ex una parte, juxta communem loquendi usum, quoties plura nomina uni verbo copulativo junguntur, sufficit ut conjunctio *Et* praeponatur ultimo nomini. Ex altera parte, verbum *Et* videatur omnino exprimendum saltem ante ultimum nomen; cum nomen *Spiritus Sancti* per se non sit notionale, denotans processionem tertiae Personae: nomen enim *Spiritus Sancti* competit tam Patri quam Filio.

Dubitatur 2º. Utrum verbum *In* sit de essentia?

Affirmat Concina⁴⁾ cum Navarro⁴⁾, Soto⁵⁾, Comitolo, Gabriele⁶⁾, etc.; quia omissione praefatae particulae variat sensum. Dicens enim: *Ego te baptizo nomine Patris, etc.*, ostendit baptizare auctoritate, potestate vel imperio trium Personarum. Sed *In nomine* significat in invocatione SS. Trinitatis; ut Tournely⁵⁾. — At

¹⁾ De Bapt., cap. 7, n. 13. — *Tolet.*, lib. 2, cap. 19, n. 2. — *Comit.*, lib. 1, qu. 9, propos. 5. — *Gobat*, tr. 2, num. 71. — ²⁾ Lib. 6, part. 1, num. 35. — *Vivald.*, *Candelab.* aur., de Bapt., de Forma, n. 21, (al., n. 83). — *Conrad.*, Resp. cas. concr., tom. 2, qu. 84. — ³⁾ Loc. cit., num. 35. — *Croix*, loc. cit. — *Aversa*, qu. 66, sect. 5, v. *Septimo*. — ⁴⁾ De Bapt., cap. 7, n. 7. — *Comit.*, lib. 1, qu. 9, n. 4. — ⁵⁾ *Praelect.* de Bapt., qu. 1, art. 4, concl. ult., obj. 1, v. *Instabis*. — ⁶⁾ Tr. 2, cap. 3, n. 21. — *Bonac.*, qu. 2, punct. 4, n. 16. — *Coninck*, qu. 66, num. 61. — *Henrig.*, lib. 2, cap. 8, num. 6 (manifeste innuens). — ⁷⁾ *De Sacram.*, tr. 2, disp. 3, qu. 11. — *Gaspar Hurtad*, de Bapt., disp. 1, diff. 7, v. f. — *Fill.*, tr. 2, cap. 3, num. 63. — *Diana*, part. 2, tr. 15, resol. 47. — *Concina*, de Bapt., cap. 7, n. 7, i. f.

Baptismus
in nomine
Christi.

^{c)} Reginaldus, lib. 27, n. 30, dicit omissionem hujus copulae aut aliis aequipollentis, rationem sufficientem praebere Baptismum sub conditione iterandi.

^{d)} Navarrus satis innuit, dum in Man., cap. 22, n. 5, excludit solum verba *Ego et Amen* a necessariis ad formae essentiam.

^{e)} *Sotus*, in 4, dist. 3, art. 5, loquitur non de solo verbo *In*, sed de tota particula: *In nomine*; quam dicit esse de essentia; hinc non recte citatur a Concina.

^{f)} Gabriel Biel, in 4, dist. 3, art. 3, dub. 3, affirmit sane ex Alensi praepositionem istam ita de essentia esse, ut si « scienter omitteret» invalidus esset Baptismus; si tamen

probabilius negant Salmant.⁶⁾ cum Bonacina, Coninck, Henriquez; et Leander⁷⁾ cum Hurtado, Filiuccio, Diana, Candido⁸⁾, etc. Ratio, quia in latino idiomate frequentius tacentur praepositiones, quae percipiendae sunt ad debitum loquendi modum. Unde, quamvis hic reticeatur tò *In*; tamen bene subintelligitur ex debita ministri intentione, per quam verba formae sacramentorum potius ad unum quam ad alium sensum determinantur. Tanto magis quod, adhuc expresso verbo *In*, etiam tò *Nomine* remanet aequivocum; quia etiam potest significari auctoritate vel potestate divina, prout significavit Christus Dominus, cum dixit: *In nomine meo daemonia ejicient*; et alibi: *Spiritus Paraclitus, quem mittet Pater in nomine meo*.

Haec secunda sententia, spectata ratione, mihi videtur verior. — Sed cum agatur de valore sacramenti, saltem ob auctoritatem DD. dicerem a prima non recedendum. Ideo recte ait Concina quod talis omissione non posset excusari a mortalitati^{h)}.

Dubitatur 3º. Utrum valeat Baptismus, collatus tantum *in nomine Christi*?

Dubium oritur ex verbis illis Actor. cap. viii, ubi dicitur: *In nomine Jesu Christi baptizabantur viri*. Et ex textu in can. *A quodam, de consecr.*, dist. 4, ubi Nicolaus Papa ad quae sita Bulgarorum sic

^{g)} Quid sibi velit Candidus plane dubium est; in propositione enim, *disqu. 16, art. 3, dub. 5*, scribit: « Dico septimo.... si intermitatur in forma ly in..., non esset Baptismus, quia non stat sensus verus ». Deinde affert opinionem contrariam de tribus particulis *In*, *Ego*, *Amen*, « quia auferendo, inquit, ista tria verba, non aufertur formae sensus: quod mihi est probabilius ».

^{h)} Baptismum valide conferri cum parti-

respondit: *Hi profecto, si in nomine SS. Trinitatis, vel tantum in Christi nomine, sicut in Actibus Apostolorum legimus, baptizati sunt (unum quippe idemque est, ut Sanctus exponit Ambrosius), constat eos non esse denuo baptizandos.* — Revera autem S. Ambrosius¹ sic scripsit: *Qui benedicitur in Christo, benedicitur in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti; quia unum nomen, potestas una.... Denique Aethiops eunuchus Candacis reginae, baptizatus in Christo, plenum mysterium consecutus est.*

Sed hodie certum est hunc Baptismum esse invalidum, ut omnes communiter docent cum S. Thoma². — Idque habetur expressum in can. *Si revera 30, de consacr., dist. 4*, ubi Pelagius Papa dixit: *Si revera hi... solummodo se in nomine Domini baptizatos fuisse forsitan confitentur, sine cuiusquam dubitationis ambiguo eos, ad catholicam fidem venientes, in SS. Trinitatis nomine baptizabis.*

Ad textum autem *Actorum* diverse re-

¹ De *Spiritu Sancto*, lib. 1, cap. 8, n. 40 et 41; cfr. Migne, *Patrol. lat.*, tom. 16, col. 712. — ² 3 P., qu. 66, art. 6. — ³ Loc. cit., art. 6, ad 1. — ⁴ In 4, dist. 3, qu. 2, n. 9, v. *De quinto*. — ⁵ Praelect. de *Bapt.*, qu. 1, art. 4, concl. ult., et resp. ad object. 1. — ⁶ De *Bapt.*, cap. 4, art. 1, concl. 2. — ⁷ Lib. 2, de *Bapt.*, cap. 1, art. 3, reg. 2. — ⁸ *S. Basil.*, lib. de

cula *Cum nomine*, declaravit S. C. S. Off, die 23 Maii 1720; et etiam S. C. C. die 24 Maii 1823. Vide *Thesaur. resol.*, tom. 83, fol. 134 et seqq.

¹ Catechismus Romanus, part. 2, cap. 2, n. 15, ita sane defert huic sententiae; sed n. 16, addit dubium fortasse alicui videri ex Patrum testimonis utrum hac forma revera usi fuerint Apostoli.

¹ S. Joannes Damascenus de *Orthodoxa Fide*, lib. 4, cap. 9, dicit: « In Christum baptizatum esse nihil aliud indicat quam in illum credendo salutifera aqua tingi. Fieri non potest ut in Christum credamus, nisi Patris, et Filii, et Spiritus Sancti confessione imbuti simus ». Migne, *Patrol. graeco-lat.*, tom. 94, col. 1119-1120. Et pro hoc dicto solum citatur a Tournely, loc. cit., concl. ult., in fine probat.

² S. Hilarius, lib. de *Synodis*, n. 85 (Migne, *Patrol. lat.*, tom. 10, col. 538) scribit: « Pereant quoque, si videtur (quod non ego dixerim, sed responsoris necessitas) omnia divina illa et sancta Evangelia.., ne postremo Apostoli reperiantur in crimen, qui baptizare in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti jussi..., tantum in Jesu nomine baptizaverunt ». Quae quidem a Natali Alejandro, loc. cit., ita explanantur: « Scopus illius [Hilarii] spondent, et quidem omnes probabili.

— D. Thomas³ respondet quod ex speciali Christi revelatione Apostoli in primitiva Ecclesia in nomine Christi baptizabant. Et pariter sentit Scotus⁴. Et huic sententiae defert Catechismus Romanus⁵.

— Alii vero communius et probabilius respondent ibi pro nomine Christi intelligi Baptismum a Christo institutum, ad differentiam baptismi Joannis; sed tunc etiam Apostolos baptizasse sicut et nunc. Idque probant ex Act. xix, ubi, cum quidam interrogati essent an Spiritum Sanctum accipissent, responderunt se neque si Spiritus Sanctus est audivisse. Hinc subjunxit Apostolus: *In quo ergo baptizati estis?* supponens solitum fuisse in Baptismo exprimi nomina trium Personarum; alioquin incongrua fuisse illa Apostoli admiratio. Ita Tournely⁶ cum S. Joanne Damascoeno⁷; ejus Continuator⁸; et Natalis Alexander⁹ cum S. Basilio, S. Cypriano, S. Augustino, S. Hilario¹⁰ et S. Ambrosio.

Respondeatur textui Actuum.

Minister Baptismi.

Ad textum autem *Nicolai*, quidquid alii respondeant, melius respondetur cum Gonet¹¹, Frassen¹², Tournely¹³, eius Continuator¹⁴, Petrocorensi¹⁵, Palao¹⁶, Salmant.¹⁷, Holzmann¹⁸, Nicolaum tantum dixisse hoc obiter, et non ex cathedra. Non enim fuit Papa interrogatus an va-

leret Baptismus ratione formae; sed solum an esset validus Baptismus collatus a Judeo; et ibi obiter exposuit mentem D. Ambrosii.

Quae autem simultas materiae et formae requiratur in Baptismo? — Vide dicta num. 9.

DUBIUM III.

De Ministro Baptismi.

ARTICULUS I.

QUIS SIT MINISTER BAPTISMI.

113. *Quis sit minister validi Baptismi, et quis liciti.* — 114. *Nemo sine commissione potest baptizare extra suam dioecesim.* — 115. *A quo baptisandi peregrini, vel casu nati. Et an sufficiat quasi-domicilium ad constitendum aliquem parochianum illius loci.* — 116. *Quando diaconus possit baptizare.* — Dub. 1. *An in necessitate possit baptizare solemniter.* — Dub. 2. *An clericus aut diaconus solemniter baptizans sine commissione fiat irregularis.* — Dub. 3. *An fiat irregularis laicus baptizans solemniter.* — 117. *Ordo servandus inter ministros Baptismi in necessitate conferendi.* — Dub. 1. *An graviter peccet laicus qui baptizat praesente sacerdote.* — Dub. 2. *An, qui praesente sacerdote excommunicato.* — Dub. 3. *An, qui praesente diacono.* — Dub. 4. *An, qui praesente clero inferiori.* — Dub. 5. *An peccent graviter parentes qui faciunt baptizare prole a praedicante.* — 118. Not. I. *An possit quis baptizare seipsum.* — Not. II. *Quae dilatio in ministrando Baptismo sit mortalis.* — Not. III. *Quinam infantes prohibeantur domi baptizari.*

113. — « Resp. Valide ministrat omnis homo ratione utens, cuiuscumque fidei vel infidelitatis, status aut sexus. — Licet, tamquam minister ordinarius, et ex officio, sacerdos habens jurisdictionem aut commissionem; vel ex ejus commissione, diaconus. In casu tamen extremae necessitatibus, omnis qui potest valde etiam facit licite; teneturque, ut proximo succurrat. — Laymann¹⁹.

¹ Scot. academ., tom. 10, tr. 1, disp. 1, art. 1, qu. 6, quaeres 7, v. *Nec refert.* — ² Praelect. de *Bapt.*, qu. 1, art. 4, concl. ult., objec. 2, i. f. — ³ Tr. 2, cap. 3, n. 38. — ⁴ De *Bapt.*, n. 113, v. *Dices 2°.* — ⁵ Lib. 5, tr. 2, cap. 7. —

Certum est de fide, validum esse Baptismum collatum a quovis homine viatore, sive viro sive muliere. — Ita definitum in decreto fidei Eugenii IV, et in concilio Lateranensi IV, in cap. *Firmiter, de Summ. Trin.*, ubi dicitur: *Sacramentum vero Baptismi... tam parvulis quam adultis, in forma Ecclesiae a quocumque rite collatum, proficit ad salutem.* (Contra Calvinum et Bezam, qui autumabant non

Eugen. IV, Decret. ad Armenos, v. *Primum omnium*; ap. Labbe, tom. 18, col. 547. — Calvin., Institut., lib. 4, cap. 15, n. 20 et seqq. — Besa, Abstersio calumniarum Tilemanni Heshusii, ad 7 calum., post med.

erat ostendere multa in scripturis reperi, ex quibus imperiti cipiunt occasionem errandi, eo quod inter se repugnant videantur, tametsi revera concordant, quale est quod Apostoli, *Matthaei ult.*, jussi sunt baptizare in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti, qui tamen leguntur in Actis tantum in nomine Jesu baptizasse, id est tum in uno ipsis merito, tum eo dumtaxat Baptismo quem ipse instituerat ». — S. Ambrosius, *de Spiritu Sancto*, lib. 1, cap. 3, n. 44, (Migne, *Patrol. lat.*, tom. 16, col. 714) scribit: « Nunc consideremus utrum quemadmodum in Christi nomine plenum esse legimus Baptismatis sacramentum; ita etiam Sancto tantum Spiritu nuncupato, nihil desit ad mysterii plenitudinem ». Quod utique Natalis Alexander, loc. cit., explicat hoc modo: « Ubi legitur Baptismus in nomine Christi datus, intelligendum esse datum in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti. Et similiter cum dicitur datus in Spiritu Sancto. Cum enim qui unum dixerit, Trinitatem signaverit, Scriptura sacra Baptismum in unius Personae nomine collatum referens, intelligendum relinquunt alias Personas pariter fuisse in Baptismi forma nominatas ». Et addit S. Ambrosius, ubi loquitur de Baptismo in nomine Christi collato, intelligere Baptismum a Chri-

sto institutum; quod forte, at certe obscure, dicit Ambrosius *ibid.*, n. 41. Denique Ambrosius, *lib. de Mysteriis*, cap. 4, n. 20 (Migne, tom. cit., col. 394) scribit expresse: « Nisi baptizatus fuerit [catechumenus] in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti, remissionem non potest accipere peccatorum, nec spiritualis gratiae munus hauiire ». Et in *Lucam*, lib. 8, n. 67 (Migne, tom. 15, col. 1785): « Trinitatem utique confitentur qui ad Baptismum veniunt, quia baptizantur in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti ». Ceteri Patres a Natali Alejandro allegati dicunt utique Apostolos adhuc invocationem explicitam trium Perso-

narum in collatione Baptismi; sed solus S. Cyprianus indicat per Baptismum in nomine Christi intelligendum esse Baptismum a Christo institutum.

¹ Gonet, *Man. tr. 3, de Bapt. et Confirmat.*, cap. 4, i. f. (Cfr. etiam *Clyp., de Bapt.*, disp. 1, art. 3, n. 105); et Contin. Tournely, loc. cit., concl. 2, v. *Ceterum*, dicunt Papam Nicolaum, ut doctorem particularem, non ut Papam locutum fuisse.

² Petrocorensis, *de Bapt.*, cap. 4, qu. 2, v. *Nicolaus*, negat Papam aliquid in hoc decrevisse: « Sed suam (subdit) erga S. Ambrosium venerationem exhibuit ». — Et Pa-

Quivis homo viator, minister validi-
tatis.